

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

bakalárske kombinované štúdium
2009 – 2012

BAKALÁRSKA PRÁCA

Jaroslava Dolná

Rozbor judikatúry vo veci výkladu práva a právnych
úkonov

Praha 2012

Vedúci bakalárskej práce: JUDr. Ladislav Lekár

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined (Part time) Studies
2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Jaroslava Dolná

Analysis of judicial decisions on merits of construction of
law and legal acts

Prague 2012

The bachelor Thesis Work Supervisor: JUDr. Ladislav Lekár

Prehlásenie

Prehlasujem, že predložená bakalárska práca je mojím pôvodným autorským dielom, ktoré som vypracovala samostatne. Všetku literatúru a ďalšie zdroje, z nich som pri spracovaní čerpala, v práci riadne citujem a je uvedená v zozname použitej literatúry.

Súhlasím s prezenčným sprístupnením svojej práce v univerzitnej knižnici.

V Prahe dňa

Jaroslava Dolná

Anotácia

Bakalárska práca analyzuje vznik, tvorbu a členenie judikatúry Najvyššieho súdu SR. Charakterizuje a opisuje spôsoby zverejňovania judikátov. Kvantifikuje počty judikátov zverejnených v 4 databázach judikátov globálne a v zameraní na právo v podnikaní a obchodný zákonník. Analyzuje možnosti vyhľadávania judikátov z hľadiska laickej verejnosti, porovnáva metódy vyhľadávania judikátov v oblasti obchodného zákonníka. Vyhľadanie konkrétneho judikátu laickou verejnosťou si vyžaduje presne špecifikovaný právny úkon s väzbou na objekt práva.. Jasne definovaný právny úkon s väzbou na objekt práva je základom informatizácie v oblasti práva a tým aj prístupu verejnosti k právu.

Kľúčové pojmy

výklad práva, interpretácia práva, judikát, judikatúra, právna veta, zverejňovanie judikátov, elektronická publikácia judikatúry, kvantifikácia judikátov, rozbor judikatúry

Annotation

The Bachelor's Degree thesis analyses the formation, making and classification of judicial decisions of the Supreme Court of the Slovak Republic. It characterises and describes the methods of judicial decision publication, quantifies the numbers of judicial decisions published in 4 databases of judicial decisions both in general terms, and with focus on business law and Commercial Code. It analyses the options for search for judicial decisions available to general public, compares the methods of judicial decision search in the area of Commercial Code. The search for specific judicial decisions by general public requires a clearly specified legal act with reference to the law object. Clearly defined legal act with reference to law object represents the basis of informatisation in law and thus also of accessibility of law to general public.

Key words

construction of law, interpretation of law, judgement, judicial decision, recital of law, judicial decision publication, electronic publication of judicial decisions, quantification of judicial decisions, analysis of judicial decisions

OBSAH

1. Úvod	8
2. Typy právnych kultúr a pramene	12
2.1 Anglo-americký systém súdництва.....	12
2.2 Kontinentálno-európsky typ práva	12
3. Pramene práva	13
3.1 Právna obyčaj a zákonné právo.....	13
3.2 Normatívne právne akty.....	14
3.3 Súdne a právne precedensy.....	14
3.4 Normatívne zmluvy.....	16
4. Výklad a aplikácia právnych predpisov	17
4.1 Výklad práva.....	17
5. Metódy interpretácie práva	20
5.1 Interpretácia práva podľa subjektu	20
5.1.1 Autentický výklad práva.....	20
5.1.2 Legálny výklad práva.....	20
5.1.3 Oficiálny výklad práva.....	21
5.1.4 Výklad Ústavného súdu	21
5.1.5 Výklad Najvyššieho súdu.....	21
5.1.6 Súdny výklad - výklad orgánov aplikácie práva.....	22
5.1.7 Interný normatívny výklad	22
5.1.8 Doktrinálny výklad práva.....	22
5.1.9 Konštantný výklad práva.....	23
5.2 Interpretácia práva podľa metód a spôsobov výkladu.....	23
5.2.1 Jazykový /gramatický/ výklad.....	23
5.2.2 Logický výklad.....	23
5.2.3 Výklad systematický.....	24
5.2.4 Historický výklad.....	24
5.2.5 Funkcionálny a účelový (teologický) výklad.....	24
5.3 Výklad právnej normy podľa pomeru výkladu k doslovnému zneniu právnej normy	25
5.3.1 Doslovný výklad.....	25
5.3.2 Zuzujúci (reštriktívny) výklad.....	25
5.3.3 Extenzívny (rozširujúci) výklad.....	26
5.4 Výklad právnej normy podľa dosahu výkladu	26
5.5 Ústavne konformný výklad práva.....	26
5.6 Zhrnutie.....	27
6. Právne úkony	28
6.1 Základné pojmy.....	28
6.2 Typy právnych úkonov.....	29
6.3 Druhy právnych úkonov.....	30
7. Judikatúra a tvorba práva	34
7.1 Judikát	34
7.2 Judikatúra.....	34
7.3 Právna veta.....	35

8.	Význam judikatúry	36
8.1	Právna záväznosť judikátov	37
8.2	Súdna tvorba práva ako prostriedok uplatnenia zákona, zabezpečenia spravodlivosti a právnej istoty.....	38
8.3	Sudcovská tvorba práva.....	39
9.	Zverejňovanie súdnych rozhodnutí a judikátov	42
9.1	Chronológia - história zverejňovania súdnych rozhodnutí.....	43
9.2.	Novela zákona o slobode informácií účinná od januára 2006.....	44
9.3	Význam ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií.....	45
9.4	Zverejňovanie súdnych rozhodnutí Najvyšším súdom SR – august 2008.....	45
9.5	Ústavne konformný výklad formulácie „informácia o rozhodnutí“.	46
9.6	Prístup k súdnym rozhodnutiam na základe zákona o slobode informácií.....	46
9.7	Ochrana legitímnych záujmov pri zverejňovaní a sprístupňovaní súdnych rozhodnutí.....	47
10.	Publikovanie súdnych rozhodnutí	48
10.1	Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu a Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.....	48
10.2	Zo súdnej praxe - časopis vydavateľstva Iura Edition, spol. s r. o. ..	49
10.3	Justičná revue: časopis pre právnu prax	50
10.4	Knižné publikácia judikatúry.....	50
11.	Elektronická publikácia judikatúry.....	52
11.1	Elektronické vyhľadávače judikátov.....	54
11.2	Kvantifikácia judikátov podľa vybraných vyhľadávačov	60
11.2.1	Vyhodnotenie kvantifikácie judikátov.....	63
12.	Rozbor judikatúry v právnom odvetví Obchodné právo	65
13.	Záver	68
	Zoznam použitej literatúry a prameňov	70
	Zoznam tabuliek a grafov	76

1. Úvod

Zoznámene sa s riešenou problematikou

Slovenská republika je zaraďovaná do kontinentálneho právneho systému, ktorý významným spôsobom určovala tradícia rímskeho práva. Dominantná úloha pripadá tzv. zákonnému či štátnemu právu vytváranému najvyššími štátnymi orgánmi a nie právnym obyčajom alebo súdnym precedensom. „Súdy a iné orgány aplikácie práva sú oprávnené právo nachádzať. Nemajú však právomoc právo tvoriť.“¹

Princíp právnej istoty ako základ právneho štátu, ktorým je Slovenská republika podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, je spojená s predvídateľnosťou práva. „Každý sa môže spoliehať na to, že v podobnej veci bude rozhodnuté podobne a v rôznej veci rôzne.“²

Ústavný súd SR vymedzil, že sudcovia „nie sú viazaní nielen podzákonnými normami, ale ani normami, ktoré nie sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky“.³ Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva a predovšetkým Ústavného súdu SR analyzuje tieto ustanovenia a dospela k záveru, že niektoré súdne rozhodnutia a predovšetkým rozsudky majú výrazný vplyv smerom do budúcnosti, nezostávajú iba v hraniciach pôvodného prípadu. V súlade so zásadou právnej istoty a predchádzajúcimi tézami musí sudca aplikáciou rovnakého zákona v obdobných prípadoch dospieť k rovnakému záveru.

Východiskom pre takýto postup je rozhodnutie Ústavného súdu SR, ktoré uvádza, že „napriek skutočnosti, že v právnom poriadku Slovenskej republiky rozhodnutia všeobecných súdov vo veci samej nezaväzujú ostaných sudcov rozhodnúť analogicky v podobných prípadoch, taká situácia, keď súdy

¹ PRUSÁK, Jozef. *Teória práva*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty Univerzity Komenského, Bratislava, 1999, s. 242.

² KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C.H.Beck, Praha, 1995, s. 206.

³ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2001, sp. zn. III. ÚS 64/2000. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2001, s.182.

v druhovo rovnakej veci rozhodujú protichodným spôsobom, podkopáva efektivitu fungovania systému spravodlivosti a neguje jeho elementárny a základný predpoklad, ktorým je požiadavka, aby sa o rovnakých veciach rozhodovalo rovnakým spôsobom“⁴

„Jednotnosť a predvídateľnosť súdneho rozhodovania sa stali súčasťou práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd“.⁵ Rozhodnutia súdov sú určené nielen právnikom, ale aj verejnosti, ktorá pracuje s právnymi predpismi – sprehľadňujú a vysvetľujú legislatívu prostredníctvom jej aplikácie v praxi. Postupne sa stávajú významnou „pridanou hodnotou“ k zákonom. Predpokladom používania judikatúry všeobecnou verejnosťou je jednak jej dostupnosť a vedľa toho kvalita nástrojov k vyhľadávaniu potrebných informácií.

Zdôvodnenie voľby témy

Rastúci význam judikatúry v právnom poriadku je nesporný. Jej poznávanie, skúmanie, hodnotenie a používanie je a bude nepostrádateľnou metódou práce každého právnik. Nezastupiteľnú funkciu má judikatúra tiež pri vyplňovaní „vákua“ v právnom poriadku, ktoré v ňom zanechal zákonodarca, či nevedomky – v dôsledku čoho často dochádza k ťažkostiam pri výklade práva, alebo úmyselne – keď počítal s tým, že súdy si v jednotlivých prípadoch určia konkrétne pravidlo správania sa.

Najvýznamnejšie miesta v judikatúre majú rozhodnutia najvyšších súdnych inšancií, teda Najvyššieho súdu a Ústavného súdu, ktorých povinnosťou je rozhodovať vo veciach, ktoré patria do ich kompetencie. Práve pre nezastupiteľnú funkciu judikatúry som si zvolila tému svojej bakalárskej práce „Rozbor judikatúry vo veci výkladu práva a právnych úkonov“.

⁴ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. septembra 2006, sp. zn. IV. ÚS49/2006. Dostupné na: www.concourt.sk.

⁵ MAJERSKÝ.Roman. *Zjednocovanie rozhodovacej činnosti súdov v Slovenskej republike*. Bratislava. In. *Justičná revue*, 59, 207, č. 12, s. 1585.

Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce je pre laickú verejnosť z odvetvia obchodného práva špecifikovať jednoduchý spôsob, postup alebo prostriedok pre vyhľadanie informácie o právnej situácii v oblasti obchodného práva pre konkrétny právny problém, pre ktorý nepozná identifikačné údaje potrebné pre hľadanie v databázach judikátov, ako napr. číslo rozhodnutia, spisová značka, R-číslo, právny úkon, ale jeho požiadavka je determinovaná právnym úkonom a - alebo objektom práva. Stanoviť prostriedok pre laickú verejnosť, ktorá zvažuje podať návrh na začatie sporu, ktorým sa môžu oboznámiť s prípadným rozsudkom v podobnom právnom spore.

Analýza problému

Rozkladom právnej problematiky judikatúry na základné zložky - pramene práva, výklad práva, právny úkon - vypracovať matrice kategórií aplikovaných v priebehu analyzovania: právny úkon a objekt práva.

Ako pracovné nástroje sa použili:

- štúdium odbornej literatúry
- štúdium odborných informácií na internetovej sieti
- analýza právnych odkazov a dokumentov
- poznatky zo štúdia na Univerzite Jana Amosa Komenského v Prahe

Nevyhnutnosťou bolo naštudovanie právnych predpisov, ktoré sa dotýkali témy judikatúry ako aj právnickej literatúry, ktorá poskytovala nové pohľady na problematiku judikátov ich aplikácie. Vymedzili sa pojmy a význam prameňa práva, právne obyčaje, precedensu, sudcovskej tvorby práva a výkladu práva.

Metóda spracovania

Determinovali sa základné pojmy:

- výklad práva
- právny úkon
- judikát

Špecifikovali sa hranice pre rozbor judikatúry:

- výber zdrojov pre analýzu prostriedkov pre zverejňovanie súdnych rozhodnutí a judikátov
- špecifikácia rozsahu analýzy z hľadiska odvetvia práva – z hľadiska odvetvia zamerania štúdia sústredenie na oblasti obchodu, podnikania, obchodného práva
- špecifikácia kategórií rozboru podľa právnych úkonov a objektov práva
- analyzovali sa zdroje publikovania judikátov.

Na základe získaných podkladov a informácií sa matematicko-štatistickými metódami zistovala početnosť judikátov a analyticko-deskriptívnymi metódami sa vyhodnotilo ich zastúpenie v jednotlivých zdrojoch judikatúry podľa právnych oblastí obchodného práva.

2. Typy právnych kultúr a pramene práva

2.1 Anglo-americký systém súdnictva

Je systém, ktorý úzko súvisí s povahou anglického práva, ktoré sa vyvíjalo ako právo tvorené súdmi. Označuje sa ako systém otvoreného práva, ktorého základom je dodnes predovšetkým – common law. V kontinentálnej Európe pri riešení určitého právneho problému sa berie do úvahy zákon, v anglo-amerických podmienkach sa berie na prvom mieste do úvahy súdne rozhodnutie. Britský sudca je viazaný – precedensmi a pre svoje rozhodnutie ich aj nachádza, prípadne sám tvorí nové. V tomto chápaní „kontinentálneho“ a „anglo-amerického“ sudcu je podstatný rozdiel medzi obidvoma právnymi systémami z hľadiska funkcie právnej normy. Kým v podmienkach právnych systémov kontinentálnej Európy treba každý prípad riešiť výkladom a aplikáciou existujúcej právnej normy, technika anglického práva vychádzajúca z porovnania daného prípadu a podobného prípadu v minulosti umožňuje vytvoriť na základe legal rules (právny štát) prijatých predtým aj celkom novú právnu úpravu, ktorá sa aktuálne aplikuje v danom prípade. Takto je anglická koncepcia právnej normy legal rules bezprostredne viazaná nie na výklad, ale na techniku rozdielov, ktorá predstavuje metódu anglického práva.⁶

2.2 Kontinentálno-európsky typ práva

Systém písaného práva sa nazýva aj kontinentálne právo – je to systém dlhodobého práva, obsahuje dlhodobé pravidlá a je spísané v zbierke zákonov (európsky systém práv).

V kontinentálnom systéme práva sa súdy pri rozhodovaní fakticky správajú výsledkami rozhodovacej činnosti najvyšších súdov uplatňuje sa tzv. Sudcovské právo.⁷

⁶ Prusák, J. 1995, s. 180 – 185

⁷ Ottová, Eva. *Teória práva*. Šamorín: 3.vydanie. vydavateľstvo Heuréka. 2010. ISBN 978-80-89122-59-2.

3. Pramene práva

Právna teória rozlišuje materiálne a formálne pramene práva. Materiálnymi prameňmi práva sú prírodné, technologické, sociálne, ekonomické, mravné, politické, medzinárodné a iné podmienky života určitej spoločnosti, ktoré ovplyvňujú tvorbu práva. Formálnymi prameňmi práva rozumieme konkrétne právne formy, právne akty, ktoré obsahujú právne normy. V historickom vývoji sa stretávame so štyrmi prameňmi práva:

- Právne obyčaje
- Normatívne právne akty (právne predpisy)
- Súdne a právne precedensy
- Normatívne zmluvy

3.1 Právna obyčaj a zákonné právo

Právna obyčaj je historicky najstaršia forma práva. Obyčajové právo označujeme ako „nepísané právo“ (aj keď môžu byť právne obyčaje zaznamenávané v zbierkach predpisov).

Právna obyčaj, zvykové právo alebo obyčajové právo je všeobecne akceptované a štátom (verejnou mocou) uznané pravidlo správania sa, ktoré sa vžilo do vedomia spoločnosti v dôsledku jeho logického, racionálneho základu, dlhodobého používania a opakovania úkonov, a ktoré ak sa porušuje je vymáhateľné štátom (verejnou mocou). Tvorca je anonymný, právna obyčaj vzniká v spoločnosti ("zdola") v dlhodobom procese, preto hovoríme o jej spoločenskom vzniku. Predstavuje pasívnu tvorbu práva, v ktorej sa štát neangažuje, ale len uznáva jej obsah za všeobecne záväzný. Právne obyčaje nie sú prameňmi slovenského práva. Aby sme akúkoľvek obyčaj odôvodnene považovali za právne záväznú, musí splňať určité náležitosti. V súčasnosti sa právna obyčaj uplatňuje v anglo-americkom právnom systéme procesov tvorby precedensov kde obyčaje začlenili do konkrétnych sudcovských rozhodnutí.

Opakom obyčajového práva je tzv. zákonné právo, ktoré je výsledkom normotvornej činnosti štátu. Je vyjadrené v zákonoch a v iných všeobecne záväzných právnych predpisoch. Zákonné právo je určitejšie, prístupnejšie a demokratickejšie. Do právnych systémov vnieslo podstatné reformy vrátane princípu právnej slobody, rovnosti pred zákonom a ideu kontrolu moci.

3.2 Normatívne právne akty

Normatívne právne akty, nazývame aj všeobecne záväzné právne prepisy, prípadne jednoducho „normy“, a spravidla sa definujú ako výsledky normotvornej činnosti subjektov tvorby práva, ktoré obsahujú právne normy. Ide o formu prameňa písaného práva, ktorá obsahuje veľký počet právnych noriem, ktoré sú vyjadrené písomnou formou spisovným úradným jazykom a jazykom právnym.

Normatívny právny akt ako výsledok tvorby práva sa odlišuje od individuálneho právneho aktu, ktorý je už výsledkom aplikácie práva, rozhodnutia štátneho orgánu na základe zákona či iného normatívneho právneho aktu. Normatívny právny akt sa vyznačuje všeobecnosťou najmä z hľadiska osobnej pôsobnosti, ako aj vecnej pôsobnosti, t.j. predmetu regulácie právnych noriem, ktoré normatívny akt obsahuje. Pre individuálny právny akt je naopak charakteristická individualizácia a konkretizácia subjektov a predmetu, na ktoré sa vzťahuje.

3.3 Súdne a právne precedensy

Precedens je rozhodnutie súdu, alebo iného orgánu verejnej moci, ktoré je prvým riešením daného prípadu, doposiaľ právom neupraveného. Súdny vytvárajú svoje precedentné rozhodnutia podľa právnych princípov a prípadne

aj právnych obyčajou. Značný dôraz sa kladie na racionálnosť rozhodnutia a presvedčivosť jeho odôvodnenia a taktiež z hľadiska jeho spravodlivosti. Súdny precedens je uznávaný ako formálne záväzný prameň práva v angloamerickom type právnej kultúry (*judge made law, case law*) a v medzinárodnom práve. V kontinentálnom type právnej kultúry rozhodnutia vyšších súdov nie sú všeobecne záväzné a vymáhateľné, ale kľúčové judikáty vytvorené podľa zákonov a normatívnych právnych zmlúv majú kváziprecedentný význam.

Súdne precedensy sú charakterizované dvomi základnými znakmi:

- **originálnosť** (pôvodnosť) – precedens je prvé rozhodnutie v danej veci
- **formálna obecná záväznosť** – precedens je záväzný pre obdobné prípady.

Precedens má dve časti:

- **Ratio decidendi**, (dôvod rozhodnutia, podstata kauzy) jedná sa o časť odôvodnenia rozhodnutia, ktorá má charakter precedensu. Jedná sa normatívnu vetu (resp. vety) použiteľnou na ďalšie obdobné prípady.
- **Obiter dictum**, jedná sa o časť odôvodnenia rozhodnutia, ktorá sa týka jedinečného prípadu riešeného súdom, a ktorá nemá obecnú záväznosť.⁸

Zásada **Stare decisis** tj. zotrvať u rozhodnutého znamená, že precedentné rozhodnutie sa aplikuje na podobné prípady a nemôže byť bezdôvodne menené, a to ani tým súdom, ktorý rozhodnutie je prijal. Od precedensu sa možno odchyliť vtedy, keď sa podstatne zmenili okolnosti oproti tým, za ktorých bol prijatý (pravidlo *rebus sic stantibus*) alebo keď novo riešený prípad má odlišné znaky.

Medzi precedensmi platí hierarchia: najsilnejšie a priamo z Ústavy univerzálné záväzné sú judikáty Ústavného súdu, potom nasleduje judikatúra

⁸ VEČEŘA, M.-GERLOCH, A.-SCHLOSSER, H.-BERAN, K.-RUDENKO, S. *Teória práva*. 2.vydanie. Bratislava. Bratislavská vysoká škola práva. 2008, s. 77, 78

krajských a okresných súdov v poradí ich hierarchického postavenia a najslabšiu právnu silu majú precedentné rozhodnutia správnych úradov.

Nevýhodou a všeobecným rizikom precedentného systému je jeho strnulosť, zatiaľ čo zastaraný právny predpis je možno novelizovať alebo zrušiť, judikatúra je z definície nemenná. Spôsob tvorby precedensov tiež spôsobuje nižšia miera právnej istoty a menšia predvídateľnosť práva, než je tomu v podmienkach stabilizovaného právneho systému patriaceho ku kontinentálnemu typu právnej kultúry.

Pretože záväznosť precedensov je len neformálna, môže sa súd od doterajšej rozhodovacej praxe odchýliť, pokiaľ použiteľnú judikatúru posúdi za zastaranú. Jeho rozhodnutie potom slúži ako nový precedens, ktorý precedens starý podľa zásady **lex posterior derogat priori** nahradzuje.

Pojem precedentné právo znamená výrok rozsudkov príslušného súdu alebo právneho systému. Možno napríklad hovoriť o precedentnom práve Európskeho súdneho dvora alebo precedentnom práve občianskoprávných súdov určitého členského štátu, napr. o rovnakom zaobchádzaní na základoch pohlavia alebo rasy.

3.4 Normatívne zmluvy

Normatívna zmluva je druhom zmluvy, ktorej ustanovenia majú všeobecnú normatívnu povahu. Obsahuje teda právne normy ako všeobecne záväzné pravidlá správania sa, ktoré záväzne regulujú celú skupinu vzťahov rovnakého druhu a neurčitého počtu.

Normatívna zmluva vzniká konsenzuálne, ako vzájomný súhlasný prejav vôle dvoch alebo viacerých subjektov práva. Je to druh zmluvy, ktorá obsahuje normatívnu úpravu a záväzne reguluje celú skupinu rovnakého druhu a neurčitého počtu. Uplatňujú sa ako v medzinárodnom práve (medzinárodné zmluvy) tak aj vo vnútroštátnom práve (kolektívne zmluvy).

4. Výklad a aplikácia právnych predpisov

4.1 Výklad práva

„Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu“.⁹

„Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od doslovného znenia právneho textu odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ústavy SR).

Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.“¹⁰ V náleze sp. zn. I. ÚS 243/07 Ústavný súd sa vyjadril: „Vo všeobecnej rovine nemožno presne vyjadriť hierarchiu jednotlivých interpretačných argumentov ani špecifikovať okolnosti, za ktorých má mať jednotlivý argument prednosť pred argumentom iným. ... Súd musí prihliadať k vzájomným vzťahom jednotlivých do úvahy pripadajúcich

⁹ WILFLING, Peter. *Ústavný súd SR k výkladu práva: impulzy pre zmenu právneho myslenia*. [online]. 2009. [cit. 22.12.2011]. Dostupné na WWW: <<http://www.otvorenepravo.sk/m/clanok/17/ustavny-sud-o-vyklade-prava-impulzy-pre-zmenu-pravneho-myslenia>>.

¹⁰ WILFLING, 2009

argumentov a ich úlohu v konkrétnom prípade vyvážiť s ohľadom na špecifikum danej kauzy, a nie tieto kritériá iba mechanicky aplikovať...“

Ku skutočnosti, že ústavne súladný výklad musí mať prednosť pred inými metódami výkladu, sa ústavný súd vyjadril vo viacerých rozhodnutiach nasledovne: „Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú preto povinné v pochybnostiach vykladať *právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd...*“¹¹ (napr. II. ÚS 148/06, III. ÚS 348/06, IV. ÚS 209/07, podobne aj I. ÚS 252/07).

Znalosť a pochopenie práva je podmienkou kvalifikovaného rozhodnutia v konkrétnych prípadoch. Výklad (práva) alebo interpretácia je výklad obsahu právnej normy; výklad práv vyplývajúcich z určitých právnych vzťahov. Výklad (interpretácia) práva úzko súvisí s jeho realizáciou a aplikáciou, predchádza aplikácií (resp. je jej súčasťou). Výklad práva uskutočňujú špecializované štátne orgány, ale aj občania (fyzické osoby), zamestnanci, spoločníci a štatutárne orgány právnických osôb pri riešení osobných situácií právnej povahy. Výkladom sa zisťuje nielen obsah právnych noriem, ale aj ich zmysel, čiže aký cieľ norma sleduje, akú úlohu plní. Výklad práva objasňuje jednotlivé normatívne slová a vety v norme, vysvetľuje význam (obsah) a zmysel právnych noriem (v súlade s vôľou zákonodarcu a s platným právnym poriadkom) tak, aby sa vykladajúci dopátral pravého obsahu právnej normy. Pre výklad práv a povinností vyplývajúcich z právnych úkonov platia vykladacie pravidlá ustanovené v Občianskom zákonníku.¹²

¹¹ WILFLING, 2009

¹² ROHÁČ, Ján. *Dôležitý výklad práva*, E-Trend [online].1999.[cit. 23.6.2011], Dostupné na WWW: < <http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-/cislo-/dolezity-vyklad-prava/diskusie.html>

Výklad (interpretácia) právnych predpisov je mimoriadne dôležitá právna disciplína, pretože zo samotného znenia predpisu nemožno v zložitejších prípadoch vyčítať, aké právne normy na danú skutkovú podstatu dopadajú a ako presne im v danom kontexte rozumieť.

Interpretácia práva môže mať niekoľko funkcií, predovšetkým je to **funkcia poznávacia**, lebo len jej prostredníctvom možno zistiť skutočný obsah právnej normy. Ďalšou dôležitou funkciou je **funkcia praktická**, pretože právo je interpretované predovšetkým preto, aby bolo následne aplikované. Najskôr je teda nutné zistiť obsah a význam právnej normy a až potom možno právo aplikovať. Sudca najprv zistí, aký právny predpis alebo jeho časť má na riešený prípad dopad, potom si ozrejmí jeho obsah a až potom rozhodne o tom, či určité konanie alebo stav bol v súlade s právom alebo nie a následne aké sú právne následky s takýmto záverom spojené. Nakoniec výklad práva možno použiť v rámci **funkcie argumentačnej**, kedy argumentujúci sám právo neaplikuje, ale kedy sa naopak snaží aplikujúci orgán presvedčiť o určitom výklade, najmä vo svoj prospech (napr. advokát voči sudcovi).

Subjekty právnych vzťahov musia mať sústavne na zreteli, že jednou zo základných podmienok existencie platného práva je jeho štátom stanovená alebo uznaná forma. Touto formou je v konečnom dôsledku slovo, jazyk práva a normatívne právne vety, ktoré obsahujú právne normy.

Výklad práva musí byť objektívny, nemôže dávať textu iný zmysel (subjektívny výklad), než aký mu dal zákonodarca. Výkladom práva objasňujeme jednotlivé normatívne slová a vety v norme, vysvetľujeme význam (obsah) a zmysel právnych noriem (v súlade s vôľou zákonodarcu a s platným právnym poriadkom).¹³

¹³ ROHÁČ, 1999

5. Metódy interpretácie práva

5.1 Interpretácia práva podľa subjektu

V závislosti od toho, kto je subjektom výkladu, kto výklad práva podáva, možno hovoriť o týchto druhoch výkladu práva:

- **autoritatívny výklad** viazaný textom zákona, môže podať len Ústavný súd
- **nerlevantný výklad** môže vykonávať každý, kto sa s danou právnou normou čo i len zoznamuje.

5.1.1 Autentický výklad práva

Autentický výklad je výklad normy štátnym orgánom, ktorý ju vydal, je záväzný celkom a v skutočnosti sa nejedná ani tak o interpretáciu práva, ako skôr o legislatívne doplnenie určitého právneho predpisu. Autentický výklad je všeobecne záväzný len vtedy, keď je súčasťou normatívneho právneho aktu. Oprávnenie vykladať právne normy prislúcha zásadne len súdom – len ich výklad je autentický. To je dôležitý princíp právneho štátu, pretože ani výkonná moc, ani moc zákonodarná nesmú mať právo vykladať právne predpisy, ktoré samy tvoria, pretože by to mohlo viesť k svojvôli.¹⁴

5.1.2 Legálny výklad práva

Legálny výklad práva je výklad všeobecne právne záväzný a zaoberá sa ním štátny orgán, ktorému ústava zverila právomoc podávať všeobecne záväzný výklad zákonov a ostatných právnych predpisov.

Toto oprávnenie je dané právnou normou vyššej právnej sily – ústavou, z čoho potom vyplýva aj absolútna záväznosť tohto typu výkladu.

¹⁴ ROHÁČ, 1999

5.1.3 Oficiálny výklad práva

Podáva ho orgán, ktorý danú právnu normu aplikuje. Jedná sa predovšetkým o výklad súdny a o výklad správneho orgánu v rámci určitého konania a je preto záväzný, aj keď len pre účastníkov tohto konania. Výnimkou sú určité rozhodnutia krajských a okresných súdov a tiež všetky vykonateľné nálezy ústavného súdu, ktoré sú záväzné pre každého.

Oficiálny výklad práva je výklad nadriadeného orgánu a je záväzný len pre podriadené zložky ako vnútorný pokyn:

- **služobne záväzný výklad** podaný ústrednými a miestnymi orgánmi štátnej správy pre podriadené orgány
- **výklad orgánu aplikujúceho právo**, nie je všeobecne právne záväzný.

5.1.4 Výklad Ústavného súdu

Ústavný súd rozhoduje o zrušení zákonov, ich ustanovení, ak sú v rozpore s ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a slobodách, o zrušení iných právnych predpisov. Ústavný súd rozhoduje o veci samej nálezom. Ústavná sťažnosť smeruje proti právoplatnému rozhodnutiu a inému zásahu orgánu verejnej moci do základných práv a slobôd občana. Výklad Ústavného súdu je všeobecne záväzný.

5.1.5 Výklad Najvyššieho súdu

Výklad najvyššieho súdu je mimoprocený výklad, ktorý nie je výsledkom rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, ale jeho neprocenej, zovšeobecňujúcej činnosti. Najvyšší súd podáva výklad v rámci svojej procesnej činnosti ako orgán rozhodujúci spory a ukladajúci tresty i ochranné opatrenia. V týchto prípadoch je výklad senátu najvyššieho súdu záväzný len v konkrétnej veci.

5.1.6 Súdny výklad - výklad orgánov aplikácie práva

Výklad orgánov aplikácie práva zaväzuje len v konkrétnej veci. Tvorí súčasť rozhodnutia jednotlivých prípadov a záväzný je len pre konkrétny prípad, ktorý sa rozhodnutím rieši. Výklad zákona podaný súdom vyššieho stupňa je záväzný len v jednotlivkej veci. Napriek tomu, že judikatúra vydávaná Najvyšším súdom SR v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR nie je pre súdy nižšieho stupňa záväzná, býva vzhľadom na svoju argumentačnú, funkčnú a odbornú autoritu pri riešení konkrétneho prípadu rešpektovaná. Rozhodnutia orgánov aplikácie práva pozostáva z výrokovej časti, odôvodnenia, ktoré práve obsahuje výklad aplikovanej normy či noriem a napokon z poučenia o opravných prostriedkoch.

5.1.7 Interný normatívny výklad

Interný organizačný výklad podávajú ústredné i miestne orgány štátnej správy vo forme organizačných aktov, napríklad pod názvom metodické pokyny, záväzné smernice a podobne, alebo ho presadzujú opakovanou a dlhodobo rovnakou interpretáciou právnych predpisov. Tento výklad je záväzný v rámci určitej organizácie, rezortu, odvetvia priemyslu, dopravy, spojov, polície, armády a iné.

5.1.8 Doktrinálny výklad práva

Doktrinálny výklad nie je právne záväzný a podáva ho právna veda a jej predstavitelia, na základe vedeckého poznávania platného práva. Predstavuje vedecké skúmanie platného práva a má význam pre správne objasnenie zmyslu a obsahu práva. Doktrinálny výklad práva je obsiahnutý v učebniciach, komentároch, vedeckých monografiách či vedeckých článkoch. Síce nie je právne záväzný, ale napriek tomu ovplyvňuje v značnej miere aplikačnú prax.

5.1.9 Konštantný výklad práva

Tento výklad znamená, že určitý výklad je už v právnej praxi ustálenou vecou. V tomto smere pôsobí predovšetkým dlhodobá judikatúra vyšších súdov, ktorá sa nazýva konštantná judikatúra.¹⁵

5.2 Interpretácia práva podľa metód a spôsobov výkladu

Právna teória z hľadiska metódy výkladu práva rozoznáva najmä výklad práva, metódu výkladu jazykový /gramatický/ výklad, logický výklad, systematický výklad a historický výklad.

5.2.1 Jazykový /gramatický/ výklad

Jazykový a gramatický výklad vychádza v prvom rade z analýzy slov a ich pôvodu (etymológie), rozmanitých gramatických foriem, sémantiky (náuky o význame slov), lexiky (slovnej zásoby jazyka) a objasňovania noriem pomocou pravidiel gramatiky, štylistiky, vetnej skladby i tvaroslovnia. Gramatická (jazyková) metóda je priamočiary výklad právnej normy z jeho textu. Pri výklade sa vychádza zo štruktúry vety, analyzujú sa vzťahy medzi jednotlivými časťami súvetí jednotlivých viet, vysvetľuje sa, čo použité výrazy obvykle znamenajú a pod. Skúma zmysel slovného vyjadrenia právnej normy podľa sémantických a lexických poznatkov a podľa gramatických, morfológických a syntetických pravidiel (spojky, slovesné časy...) Spočíva v objasnení zmyslu textu podľa filozofických a gramatických pravidiel.

5.2.2 Logický výklad

Je jedna zo základných metód výkladu práva, ktorá je však svojou povahou prítomná už vo všetkých predchádzajúcich. Logický výklad hľadá

¹⁵ HANUŠ, Libor *K argumentaci "a fortiori" a její teleologické povaze*. In *Právní rozhledy* 24/2008, pp. 911–915.

logické súvislosti medzi právnymi normami. Pomocou logických metód sa analyzujú normatívne výrazy a normatívne vety, ako aj vzťahy jednotlivých častí tzv. zdvojenej štruktúry právnych noriem (hypotézy a dispozície).

5.2.3 Výklad systematický

Systematickým výkladom sa zisťuje zmysel právnej normy jej porovnaním s inými normami v súvislostiach celého právneho systému. Je objasnením významu právnej normy z aspektu jej miesta v platnom právnom systéme. Interpretovaná norma sa objasňuje jednak v rámci konkrétneho prameňa práva, napríklad v rámci kódexu, a jednak v rámci oblastí práva, ku ktorej patrí, vrátane relácií k normám iných oblastí, s ktorými je v určitom vzťahu, najmä v podstatnom vzťahu. Systematický výklad nastupuje vtedy, keď predchádzajúce výkladové metódy nedali odpoveď na všetky otázky.

5.2.4 Historický výklad

Historický výklad sa zakladá na objasňovaní zmyslu právnej normy v súvislosti s cieľom, ktorý bol sledovaný jej vydaním v spojitosti s podmienkami za ktorých normatívny ak nadobudol platnosť. Vysvetľuje príslušné zákonné ustanovenie z okolností a účelu, za ktorých vzniklo; zvyčajne sa využívajú dôvodové správy zákonov, obsah diskusií odborného či politického charakteru z čias vzniku zákona, porovnania z predchádzajúcou právnou úpravou, ako aj porovnania z právnou úpravou štátov, ktoré slúžili ako vzor pri vzniku zákona.

5.2.5 Funkcionálny a účelový (teologický) výklad

Jeho úlohou je vystihnúť zmysel a funkciu právnej normy v súvislosti so sociálnymi podmienkami a potrebami, v ktorých sa má norma realizovať. V teórii býva označovaný ako tzv. koruna interpretačnej úvahy a možno povedať, že vychádza z ostatných metód výkladu (výklad začína pri slovách zákona – jazykový a logický, pokračuje systematickými súvislosťami – systematický

a logický, všíma si genézu zákona – historický a jeho zavŕšením je poznanie účelu zákonného ustanovenia – teleologický).

5.3 Výklad právnej normy podľa pomeru výkladu k doslovnému zneniu právnej normy

Výklad právnej normy sa triedi tiež podľa vzájomných vzťahov medzi rozsahom významu slov v normatívnych textoch a rozsahom ich významu stanoveného interpretáciou. Ak sa porovnáva akýkoľvek interpretovaný text s výsledkom jeho výkladu možno zistiť , že tento výsledok môže byť významovo, a tým aj obsahovo širší, užší alebo významovo identický s interpretovaným textom.

5.3.1 Doslovný výklad

Rozsah právnej normy sa určuje adekvátne textu, ktorým je norma vyjadrená, stanovuje výklad právnej normy doslovne. Obsah a slovné vyjadrenie sú identické - znamená, že rozsah právnej normy vyjadrený v texte a rozsah právnej normy vyplývajúci z výkladu sú totožné. Doslovný výklad je najpoužívanější výklad a mal by byť štandardným, pretože najviac zodpovedá skutočnému obsahu interpretovanej právnej normy.

5.3.2 Zuzujúci (reštriktívny) výklad

Reštriktívny (zuzujúci) výklad dosah právnej normy zúži a táto potom bude mať dopad na menej prípadov. Zuzujúci (reštriktívny) – obsah je užší než slovné vyjadrenie - je výsledkom interpretácie vymedzujúcej obsah normy užšie, ako by vyplýval z doslovného znenia textu príslušného normatívneho aktu.

5.3.3 Extenzívny (rozširujúci) výklad

Je výsledkom interpretácie vymedzujúcej obsah právnej normy širšie, ako by vyplýval z doslovného znenia textu príslušného normatívneho aktu. Týmto spôsobom sa rozširuje doslovné znenie právnej normy.

Zužujúci, ako aj rozširujúci výklad platného práva je veľmi citlivým indikátorom štátneho a politického režimu spoločnosti. „Například extenzívny výklad práva sa v totalitných systémoch používa pri rozširovaní právomoci štátneho aparátu a na zásahy štátu do práv a slobôd občanov a ich súkromného života. Naproti tomu v demokratických systémoch sa například práva a slobody interpretujú extenzívnejšie, širšie.“¹⁶

5.4 Výklad právnej normy podľa dosahu výkladu

Obecný výklad - vzťahuje sa na celou oblasť pôsobnosti právnej normy (napr. výklad pojmu "nevyužitie kvalifikácie zamestnancov")

Kazuistický výklad - vzťahuje sa na určitý druh prípadov upravených právnymi normami (napr. nevyužitie kvalifikácie zamestnanca, ktorý má viac kvalifikácií)

Individuálny výklad - vzťahuje sa k individuálnemu prípadu (napr. nevyužitie kvalifikácie konkrétneho zamestnanca)

5.5 Ústavné konformný výklad práva

Z čl. 152 ods. 4 Ústavy SR vyplýva všetkým orgánom verejnej moci povinnosť vykladať a uplatňovať všetky zákony a iné všeobecne záväzné predpisy v súlade s ústavou. Ústavná úprava základných práv „prežaruje“ celý

¹⁶ ROHÁČ, Ján, *Výklad práva má obligatórne pravidlá*, Hospodárske noviny [online].2011 [01.03.2011], Dostupné na WWW: http://hnonline.sk/index.php?article%5Baut_id%5D=20194865&p=k00000_authoroverview

právny poriadok a orgány verejnej moci sú povinné interpretovať a aplikovať všetky právne predpisy z hľadiska ochrany základných práv.¹⁷ Aby zákon nebol vykladaný v rozpore s ústavnými princípmi a hodnotami, je potrebné zvoliť taký spôsob výkladu, ktorého dôsledky sú v súlade s ústavou. Každý má totiž ústavné právo na taký výklad právnych predpisov súdom, ktorý je v súlade s ústavou, pričom toto právo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.¹⁸ Je potrebné preskúmať, či jazykový výklad urobený v predchádzajúcej časti textu je aj ústavne konformným výkladom.¹⁹

5.6 Zhrnutie

Rozširujúci aj zužujúci výklad by sa mal použiť len vtedy, keď bude v súlade s účelom interpretovanej právnej normy a len úmerne konkrétnej situácii, pretože inak by sa interpretujúci subjekt mohol dostať do situácie rozpornej s právom. Problematickým druhom výkladu je tiež opravný výklad, ktorý môže vcelku jednoducho sklzánuť k protizákonnému jednaniu, pretože vychádza z premisií, že zákonodarca sa zmýlil a chcel v skutočnosti normovať inak, než nakoniec učinil.²⁰ "Ústavný súd SR sa postavil veľmi rezervovane k použitiu extenzívneho výkladu v aplikácii právnej úpravy. Podľa Ústavného súdu SR: "Extenzívny výklad právnych noriem možno uplatniť len celkom výnimočne, a to vtedy, ak možno všetky argumenty proti jeho použitiu presvedčivo vyvrátiť." ²¹

¹⁷ Zákon číslo 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

¹⁸ Zákon číslo 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

¹⁹ DRGONEC, Ján. *Súdna tvorba práva ako prostriedok uplatnenia zákona, zabezpečenia spravodlivosti a právnej istoty*. Justičná revue, 60, 2008, č. 5, s. 711 – 727.

²⁰ ROHÁČ, 2011 s.17

²¹ DRGONEC, Ján., *Ústava Slovenskej republiky. Komentár*. Šamorín: Heuréka, 2007, s. 90-91

6. Právne úkony

6.1 Základné pojmy

Práva a povinnosti vznikajú alebo zanikajú na základe právnych skutočností. Právne skutočnosti sú skutočnosti reálneho sveta, s ktorými právo spája právne následky (zmenu práv a povinností). Právne skutočnosti sa delia na subjektívne a objektívne. Subjektívne sú prejavom ľudskej vôle, objektívne vznikajú nezávisle od nej. Objektívne sa nazývajú aj právnymi udalosťami.

Právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv a povinností, ktoré právne predpisy spájajú s týmto prejavom.²² Právne úkony sú subjektívnymi právnymi skutočnosťami. Úkony sú právne skutočnosti, ktoré spočívajú v určitom správaní ľudí. Právny úkon sa musí urobiť **slobodne** a **vážne, určite** a **zrozumiteľne**, inak je neplatný. Právny úkon, ktorého predmetom je **nemožné plnenie**, je neplatný. Neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil, **nemá spôsobilosť** na právne úkony. Takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v **duševnej poruche**, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou. Neplatný je aj právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom **odporuje zákonu** alebo ho obchádza alebo sa **prieči dobrým mravom**. Ak právny úkon nebol urobený vo **forme**, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je taktiež neplatný. Naproti tomu, právny úkon **nie je neplatný** pre chyby v písaní a počítaní, ak je jeho význam nepochybný.

Náležitosti právneho úkonu.

Aby bol právny úkon **platný**, musí spĺňať náležitosti vôle, prejavu vôle, predmetu a subjektov, ktoré právny úkon uskutočňujú.

Vôľa prejavovaná v právnom úkone musí byť slobodná (nevynútená násilím...),

²² § 34 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

vážna (nie vtip..), bez omylu (Zákon č.40/1964 Zb. Občiansky zákonník § 49a).

Prejav vôle musí byť zrozumiteľný, určitý, a ak to zákon vyžaduje, musí byť v súlade s právnym poriadkom.

Predmet, teda správanie, na ktoré sú účastníci právneho úkonu oprávnený alebo povinní, musí byť dovolený, možný a v súlade s dobrými mravmi. Zároveň sa právnym úkonom nesmie obchádzať zákon.

Subjekt, ktorý robí právny úkon, musí mať spôsobilosť na právne úkony (§ 8 Zákon č.40/1964 Zb. Občiansky zákonník). Spôsobilosť na právne úkony u právnických osôb (združenia, v.o.s, s r.o., a.s.,..) vzniká zároveň s ich vznikom.

„Právne úkony sú najdôležitejšie právne skutočnosti, ktoré spočívajú vo vedomom ľudskom konaní. Občianskoprávna úprava právnych úkonov platí aj pre obchodnoprávne vzťahy s niektorými osobitosťami upravenými v § 266 až 268 Obchodného zákonníka. Z toho vyplýva, že právnou úpravu právnych úkonov by mal ovládať každý podnikateľský subjekt.“²³

Obsah právneho úkonu stanovuje Občiansky zákonník vo štvrtej hlave prvej časti (napríklad podpis pri písomných právnych úkonoch). Pri konkrétnych právnych úkonoch to však ustanovujú aj mnohé ďalšie predpisy.²⁴

6.2 Typy právnych úkonov

Právne úkony sa delia na úkony právne dovolené (aprobované), úkony právne zakázané (reprobované), ďalej podľa konania, na tie ktoré vznikli činnosťou subjektu (komisívne), ktorou sa rozumie aktívna vôľová činnosť subjektu a nečinnosťou subjektu (omisívne). Významné je najmä delenie na pomenované a nepomenované, ktoré zohľadňuje tú skutočnosť, že účastníci sa v občianskoprávných vzťahoch môžu dohodnúť aj na zmluve, ktorú zákon

²³ PORADCA. *Občiansky zákonník s komentárom*. Poradca č.8-9.[online],2000 [cit.28.02.2011] Dostupné na WWW: <http://www.poradca.sk/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=1759>

²⁴ Zákon č.40/1964 Zb. Občiansky zákonník

neupravuje a nepomenúva. Musia však rešpektovať obsah a účel Občianskeho zákonníka (Zákon č.40/1964 Zb. Občiansky zákonník § 51).

6.3 Druhy právnych úkonov

Typické právne úkony: sú úkony, ktoré právny poriadok pre ich častý výskyt upravuje zákonom a z tohto dôvodu sa nazývajú **nominátne**.

Dvojstranné: všetky zmluvy v Obchodnom zákonníku, ale sú to aj tie ktoré sa nachádzajú v iných občianskoprávných predpisoch, Autorský zákon.

Jednostranné: závet

Atypické právne úkony: nie sú vyslovene upravené vzhľadom na ich malý spoločenský význam. Nazývame ich **inominátne**.

Kombinované zmluvy: zákon nepomenuje ani ich nevymenováva, sú kombináciou rôznych typov právnych úkonov, napr. kúpna zmluva súčasťou ktorej je zriadenie vecného bremena, darovacia zmluva so súčasným zriadením vecného bremena.

Z hľadiska počtu zúčastnených strán, resp. podľa toho, či sa pri právnom úkone vyžaduje prejav vôle jednej, dvoch alebo viacerých strán rozlišujeme právne úkony jednostranné, dvojstranné a viacstranné.

Jednostranné právne úkony spočívajú v prejave vôle jednej strany (stačí prejav vôle jednej strany)

- **neadresované** (je nutné aby sa z ich obsahom oboznámil adresát, napr. závet)
- **adresované** (je nutné aby sa druhá strana s obsahom oboznámila, napr. návrh zmluvy)

Dvojstranné právne úkony (ide o prejav vôle z jednej aj z druhej strany) sú spravidla zložené z dvoch zhodných jednostranných právnych úkonov. Označujú sa ako zmluvy, prípadne dohody.

Viacstranné právne úkony (prejav vôle viacerých strán navzájom, napr. zmluva o združení, každý si zachováva právnu subjektivitu ale vzniká záväzkovo-právny vzťah)²⁵

Hľadisko počtu subjektov, ktorý prejav vôle robia.

Pri dvojstrannom právnom úkone nemusia byť len dva subjekty, lebo na strane jednej môže byť aj viac subjektov. Preto treba odlišovať počet subjektov a počet strán.

Hľadisko odplatné a bezodplatné

- **odplatné** ak účastník, ktorý robí právny úkon, požaduje od druhého účastníka právneho úkonu nejakú odplatu (buď v peniazoch, alebo v iných hodnotách)
- **bezodplatné** napr. darovanie

Hľadisko formálne alebo neformálne.

Podľa toho, či sa na platnosť právneho úkonu vyžaduje určitá forma, sa právne úkony triedia na formálne a neformálne. Princíp neformálnosti typický pre občianske právo, znamená, že právne úkony možno uskutočňovať v akejkoľvek forme, pokiaľ nie je ustanovená zákonom, resp. dohodnutá účastníkmi. Občiansky zákonník ustanovuje písomnú formu napríklad pre zmluvy o prevode nehnuteľnosti (§ 46 ods.1), o postúpení pohľadávky (§ 524 ods.1), o prevzatí dlhu (§ 531 ods.3) a pod.

Hľadisko vôľové a reálne.

Podľa toho, či k podstate právneho úkonu patrí len prejav vôle, alebo sa vyžaduje aj určité reálne správanie sa, rozlišujeme právne úkony vôľové a reálne. Na vznik vôľového právneho úkonu, ktorý sa v oblasti občianskeho práva vyskytuje ako pravidlo, stačí prejav vôle. Ako príklad reálneho právneho úkonu možno uviesť zmluvu o vklade, kde sa na jej vznik vyžaduje prijatie vkladu (Zákon č.40/1964 Zb. Občiansky zákonník § 778). Pri reálnych

²⁵ LAZAR, J. a kolektív, *Občianske právo hmotné, tretie vypracované vydanie, 1. Zväzok*, Bratislava: IURA EDITION, 2006, s.132

právných úkonoch okrem samotnej vôle je nutné aj samotné plnenie. Napríklad zmluva o vklade vyžaduje aj plnenie, t.j. vloženie finančných prostriedkov na vkladnú knižku.

Právne úkony medzi živými a pre prípad smrti sa odlišujú podľa okamihu nastúpenia právnych účinkov. Jediným právnym úkonom pre prípad smrti, ktorého právne účinky nastanú až po smrti, je podľa nášho práva závet.

Právne úkony sa ďalej delia na kauzálne a abstraktné. Kauzou občiansko-právnych vzťahov sa rozumie bezprostredný ekonomický dôvod vzniku právneho vzťahu. Kauzálnosť alebo abstraktnosť právneho úkonu sa posudzuje z hľadiska existencie kauzy, z hľadiska vyjadrenia kauzy v právnom úkone a z hľadiska dokazovania kauzy: obligatórne kauzálne, v ktorých musí byť kauza vyjadrená, inak je právny úkon neplatný (napr. vydedenie),

- **obligatórne abstraktné**, v ktorých kauza nesmie byť vyjadrená pod sankciou neplatnosti právneho úkonu (napr. záväzky z cenných papierov),
- **fakultatívne kauzálne**, v ktorých kauza môže, ale aj nemusí byť vyjadrená.

Pre právny úkon ako právny dôsledok sa rozlišujú: platnosť, účinnosť, účinky. Platnosť a účinnosť spravidla nastávajú naraz, pokiaľ účinnosť nie je stanovená neskôr nemôže však skôr ako platnosť.

Môže sa stať, že náležitosti právneho úkonu splnené nebudú a tak sa stanú chybnými.

Následky chybných právnych úkonov:

Neplatnosť, čoho právnym dôsledkom je neúčinnosť a aj nevyvolanie účinkov, Tá môže byť dvojaká :

- **absolútna** znamená, že úkon je od začiatku neplatný, že sa takejto neplatnosti môže dovolávať každý, aj keď sa bude dovolávať osoba úkonom dotknutá. Možno sa takejto neplatnosti dovolať kedykoľvek. Táto neplatnosť môžeme vyvodit' tak, že samotný zákon spája s nedodržaním určitých náležitostí absolútnu neplatnosť. Napr. Absolútne neplatná je

darovacia zmluva na základe ktorej sa má plniť až po smrti. Neplatný je právny úkon ak osoba, ktorá ho urobí nemá spôsobilosť na právne úkony.

- **relatívna** právny úkon platí až pokiaľ sa niekto takejto neplatnosti nedovolá, a je nutné sa jej dovolať do troch rokov a iba osobou ktorá je právnym úkonom dotknutá. Prípady sú v Zákone č.40/1964 Zb. Občiansky zákonník § 40a vymenované taxatívne.

Sekundárne následky, to znamená, ak sa plní na základe neplatnej zmluvy, sú povinné strany si vrátiť všetko čo na základe takejto neplatnej zmluvy nadobudli. Plnenie neplatného právneho úkonu, je v ustanovení Občianskom zákonníku, 6. časť „Bezdôvodné obohatenie“ a tu sú tiež premlčacie lehoty. Následkom chybovosti právneho úkonu môže byť aj vznik škody. V dôsledku chyby možno odstúpiť od zmluvy.²⁶

²⁶ LAZAR, 2006, str. 131,132

7. Judikatúra a tvorba práva

7.1 Judikát

Judikát v širšom zmysle znamená súdne rozhodnutie v bežných sporoch na súdoch, v užšom zmysle rozhodnutie vyššieho súdu, ktoré má význam pre ďalšie rozhodovanie obdobných vecí. Určitou výnimkou sú tzv. stanoviská, ktoré môže Najvyšší súd vydať vtedy, ak súdy alebo senáty najvyššieho súdu v rovnakých sporoch rozhodujú rozdielne. Význam judikátu sa v praxi zužuje na súdne rozhodnutia vyšších či najvyšších súdnych inšancií, ktoré obsahujú zásadné právne závery alebo výklad určitej právnej normy, ktoré môžu byť využiteľné aj v ďalších prípadoch, teda možno nimi argumentovať v iných súdnych sporoch.

Súdne rozhodnutie v kontinentálnom právnom systéme je aktom aplikácie práva, kedy súd konkrétny prípad podradí pod obecnú právnu normu. Judikát sa tak odlišuje od precedensu v angloamerickom právnom systéme common law, kde súdne rozhodnutie, ktoré rieši prípad doposiaľ právnymi normami neupravené, má normatívny význam a je obecné záväzné pre ďalšie rozhodovanie v obdobných prípadoch. Precedens je na rozdiel od judikátu prameňom práva.²⁷

7.2 Judikatúra

Termín judikatúra označuje buď rozhodovaciu prax určitého súdu alebo publikované rozhodnutia, ktoré sa dotýkajú určitej čiastkovej otázky právnej normy. Judikátom (z latinského iudicare - súdiť) môže byť len rozhodnutie súdu. Súdy v rámci svojho konania určujú právo (vykladajú a dotvárajú pri posudzovaní im predložených vecí) a z ich rozhodovacej praxe vzniká tzv. judikatúra. Na základe určitých konkrétnych rozhodnutí vznikajú tzv. judikáty,

²⁷ FETTER, Richard, *Vysvětlení pojmu judikatura*, [online].2010.[cit.2012-02-01] Dostupné na WWW: <<http://www.mesec.cz/texty/vysvetleni-pojmu-judikatura/>>

ktoré tvoria judikatúru. Judikáty sú potom opatrené výstižnými, výklad práva zhrňujúcimi a zobecňujúcimi tzv. právnymi vetami. Tieto výstižne zhrnújú zmysel rozhodnutia, resp. jeho odôvodnenia.

7.3 Právna veta

Právna veta je vyabstrahovaný názor, ktorý vyslovil súd a ktorý zo súdneho rozhodnutia vyplýva, alebo je v ňom výslovne uvedený. Právna veta je najdôležitejšia časť judikátu. Právna veta judikátu sa uvádza v úvode judikátu, a to z dôvodu, aby čitateľ vedel, čomu sa rozhodnutie venuje a aké názory v ňom boli uvedené. Za právnou vetou by malo nasledovať samotné rozhodnutie, kde si môže čitateľ prečítať, ako celý spor prebiehal, aké zákony súd aplikoval a ako sa nakoniec súd k tomuto názoru dopracoval. Právna veta je v podstate koncentrovanou podobou publikovaného judikátu, ktorého zmyslom je pre čitateľa sprehľadniť zbierku súdnych rozhodnutí, umožniť racionálne hospodárenie s časom a čitateľovi umožniť určitý komfort spočívajúci v tom, že si po letmom nahliadnutí môže vybrať k podrobnému štúdiu tie judikáty, ktoré ho zaujímajú.²⁸

²⁸ ŠIMÍČEK, Vojtech. *Zpověď občasného tvůrce právních vět*, Jiné právo[online], Auditorium 2008,. Dostupné na WWW: < <http://jinepravo.blogspot.com/2007/10/zpov-obasno-tvrce-prvnch-vt-iii-nakldn.html>. s. 259 – 267

8. Význam judikatúry

Rozhodnutia v zásadných veciach, sporoch a kauzách sú publikované ako tzv. judikáty. Avšak tieto nie sú právne záväzné a preto sú len odporúčaním, ako v podobných prípadoch rozhodovať. Každý súd je nezávislý a nezávisle tiež rozhoduje, a nemusí sa preto judikatúrou vyššieho súdu riadiť bezvýhradne. Z druhej strany nemôže rozhodovať celkom ľubovoľne. Aj prípadné odchýlenie od zavedenej rozhodovacej praxe má svoje pravidla, svoje hranice. Najvyšší súd Českej republiky to vo svojom rozhodnutí spis. zn. 30 Cdo 2811/2007, zo dňa 3. 12. 2009, ktorý je vlastne „judikátom k záväznosti judikátov“, zhrnul a vyjadril takto: „Došlo-li v soudní rozhodovací praxi při řešení určité materie k judikaturnímu ustálení právního názoru, je z povahy věci nezbytné, aby soudy nižších stupňů tento posun ve své rozhodovací praxi reflektovaly a v případě, že takový právní názor nesdílejí, jej ve světle jimi pečlivě vyložené argumentace konfrontovaly a seznatelným způsobem (v odůvodnění písemného vyhotovení svého rozhodnutí) vyložily, proč, resp. z jakého nosného důvodu nebylo lze se ve věci s obdobným skutkovým či právním základem s předmětným judikátem ztotožnit“.

Judikát alebo právna veta predstavuje argumentačné jadro, na základe ktorého bolo v konkrétnom prípade rozhodnuté. Kým v súdno - precedenčnom systéme je ratio decidendi (**Ratio decidendi** – latinsky dôvod rozhodnutia - je názov pre tú časť rozhodnutia, v ktorej sú vysvetlené dôvody, ktoré viedli k tomu, že ten, kto rozhodnutie vydal, rozhodol určitým spôsobom) spojené pevným pútom k prípadu, ktorý bol na jeho základe rozhodnutý, tak v prípade judikátu je toto pevné puto oslabené s ďalekosiahlymi dopadmi na chápanie sudcovskej tvorby práva. Judikát sa na rozdiel od ratio decidendi v súdnom precedente vyznačuje štyrmi základnými znakmi, a to:

- jeho výberom právnickou autoritou
- uverejnením
- formálnym odlíšením od súdneho rozhodnutia

- dodatočnou úpravou

Na judikát sa pozerá ako na právnu normu, ktorá je však anatomickou zložkou právneho predpisu. Judikát tak dostáva hodnotu zovšeobecňujúceho pravidla, ktoré je typické pre normatívne texty právneho predpisu. Sudcovská tvorba práva sa tak na Slovensku posúva z oblasti súdneho rozhodovania do normotvornej činnosti, ktorá je však typická v klasickej deľbe výkonu verejnej moci pre moc zákonodarnú. Judikatúra uľahčuje uplatnenie všeobecne záväzného právneho predpisu, zjednodušuje interpretáciu právnej úpravy, ale nedáva odpoveď na všetky otázky dôležité pre uplatnenie všeobecne záväzného právneho predpisu, lebo judikatúra sa rozvíja od konkrétneho prípadu ku konkrétnemu prípadu, postupne v závislosti od okolností riešených sporov, nie podľa logickej nadväznosti otázok spätých s uplatnením právnej normy, a je prakticky nemožné, aby hneď v prvom rozhodnutí dala odpoveď na všetky relevantné otázky, ktoré súvisia s interpretáciou a aplikáciou právnej normy. Účelom interpretácie právnej normy súdom je odhaliť všetko, čo je obsiahnuté v úprave právnej normy tak, aby došlo k plnohodnotnému uplatneniu všeobecne záväzného právneho predpisu, k naplneniu účelu jeho úpravy. Použitím judikátu nesmie dôjsť k nastoleniu stavu, v ktorom časť zákonom priznaného práva sa stane nedostupná, ani k okliešteniu účelu zákonom priznaného práva.

8.1 Právna záväznosť judikátov

V Slovenskej republike rozhodnutia vyšších súdov (alebo aj súdov rovnakého stupňa) zaväzujú len v konkrétnom tom spore, v ktorom sa toto rozhodnutie vydalo. Pre iné obdobné spory sú len akousi výkladovou pomôckou, ktorá môže napomôcť jednak rýchlejšiemu vyriešeniu obdobeného sporu, keďže sa danou témou už raz nejaký súd zaoberal a jednak aj k zjednocovaniu rozhodovacej činnosti súdov, a teda, aby v skutkovo a právne rovnakých veciach súdy nevydávali rozdielne rozhodnutia.

Ústavný súd Slovenskej republiky však zastáva názor, že napriek skutočnosti, že v právnom poriadku Slovenskej republiky rozhodnutia všeobecných súdov vo veci samej nezaväzujú ostatných sudcov rozhodnúť analogicky v podobných prípadoch, taká situácia, keď súdy v druhovo rovnakej veci rozhodujú protichodným spôsobom, podkopáva efektívnosť fungovania systému spravodlivosti a neguje jeho elementárny princíp a základný predpoklad, ktorým je požiadavka, aby sa o rovnakých veciach rozhodovalo rovnakým spôsobom. „Rozhodnutia súdov na Slovensku nie sú všeobecne záväzné. Rozhodnutia súdov sa však riadia rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré sú de facto prameňom práva.“²⁹

Judikatúra nenahrádza všeobecne záväzný právny predpis. Judikatúra iba vysvetľuje podmienky uplatnenia všeobecne záväzného právneho predpisu. Judikatúra nesmie mať ochranu práva v celom rozsahu práva priznaného všeobecne záväzným právnym predpisom, ani okliešťovať účel takého práva.

8.2 Súdna tvorba práva ako prostriedok uplatnenia zákona, zabezpečenia spravodlivosti a právnej istoty

„Právny systém na Slovensku, ako súčasť kontinentálneho právneho systému, je založený na doktríne písaného práva, tzn. že pod pojmom právo sa výlučne rozumie „písané právo“. Dominantná úloha pripadá zákonnému či štátnemu právu vytváranému najvyššími štátnymi orgánmi a nie právnym obyčajom alebo súdnym precedensom.“³⁰ „Súdy a iné orgány aplikácie práva sú oprávnené právo nachádzať. Nemajú však právomoc právo tvoriť“.³¹

Podľa čl. 125 ods. 6 Ústavy SR právoplatné rozhodnutia ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov sú všeobecne záväzné. Sudca nemôže odmietnuť svoju viazanosť nálezom Ústavného súdu SR s odkazom na úpravu čl. 144 ods. 1 Ústavy SR. Podľa § 22 ods. 1 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch

²⁹ PRUSÁK. 1999, s. 242.

³⁰ DRGONEC, 2008, s. 711 – 727.

³¹ SVÁK. Ján. *Vybrané zásady výkonu súdnictva*. Bratislava Concordia Trading, Bratislava 1996, s. 30.

Najvyšší súd SR zverejňuje súdne rozhodnutia zásadného významu a prijíma stanoviská k zjednocovaniu výkladov zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov. Najvyšší súd SR bez pochybností nepredstavuje orgán verejnej moci, ktorý má v Slovenskej republike právo vydávať všeobecne záväzné právne predpisy.

Súdne rozhodovanie, ktoré podľa právnej teórie vyučovanej na právnických fakultách SR nepatrí k prameňom práva, pozná teda prostriedky, ktorými sú sudcovia de facto viazaní, hoci podľa čl. 144 ods. 1 Ústavy SR nimi viazaní nie sú. Ide predovšetkým o judikát alebo právnu vetu a stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov. Výkonná moc by mala uplatňovať zákony a zabezpečovať ich dodržiavanie tými, ktorým zákon ukladá povinnosti. Úlohou súdnej moci je rozhodovanie sporov. V porovnaní výkonnej a súdnej moci je to skôr súdna moc, než výkonná moc, ktorá pre splnenie svojej úlohy v del'be moci potrebuje dotvárať zákon. A predsa sa všeobecne akceptuje tvorba práva výkonnou mocou a spochybňuje tvorba práva súdnou mocou.

8.3 Sudcovská tvorba práva

Sudcovská tvorba práva sa spája s interakciou medzi procesným právom a hmotným právom. Tam, kde zákonodarca určil základ jedného z nich – hmotného práva alebo procesného práva – na základe zákona, súd svojou činnosťou vytvorí v zákonodarstve absentujúci protipól - procesnú normu na zabezpečenie vymožitelnosti hmotného práva, alebo hmotné právo pre využitie procesného postupu. Tento stav je limitom pre sudcovskú tvorbu práva. Pritom v medziach priestoru tvorby práva ide o interakciu, ktorá sa nevyhnutne spája s uplatnením zásady spravodlivosti. Tento spôsob výkladu a uplatnenia písaného práva je náročnejší na sudcovskú úvahu, než na úradnícke uplatnenie všeobecne záväzného právneho predpisu sudcom.

Z hľadiska požiadavky právnej istoty je teda dôležité skôr určiť pravidlá, ktorých sa súdna moc musí pridržať pri dotvorení zákona, aby nepoprela obsah a účel zákona, než odmietat' súdne dotváranie práva z dôvodu, že zákon nespĺnomocnil súd na to, aby vytvoril všeobecne záväzné právne pravidlo s inou právnou silou, než akú má zákon. Táto podmienka dotvárania písanej právnej úpravy súdom je totiž nevyhnutná: súdne rozhodnutie ako prameň práva musí mať povahu podzákonnej právnej úpravy významnej len do okamihu, keď účinnosť nadobudne právna úprava zhodnej otázky v zákone.

Ak v procese interpretácie - výkladu práva sa zistí, že znenie zákona, účel a cieľ právnej normy nevedú ku konečnému riešeniu, ten, kto aplikuje právo, konštatuje že zákon má medzery. Je povinnosťou sudcu, aby právo dotvoril na základe všeobecných právnych zásad a tým vyplnil prípadné medzery. Všetko, čo zákon neupravuje a ponecháva otvorené, sa musí vyplniť tzv. sudcovským právom. Pojem sudcovské právo sa týka právnych zásad vytvorených sudcami, ktoré vznikli za účelom riešenia jednotlivého prípadu kedy sudca by nedokázal zdôvodniť svoje rozhodnutie na základe zákona a sú záväzné len pre zúčastnené strany. „Pri zamyslení o úlohe súdnej judikatúry je potrebné rozlíšiť, či v konkrétnom prípade súdne rozhodnutie „iba“ interpretuje relevantné ustanovenia hmotného práva na konkrétny prípad (výklad práva) alebo či sa rozhodnutím „dotvára“ právo nad rámec bežného výkladu pri absencii práva napr. vo forme použitia analógie. V prípade absencie práva, teda v prípade existencie medzery v právnom poriadku, sudca nemôže odmietnuť vo veci rozhodnúť pre neexistenciu zákonného ustanovenia, ktoré by sa vzťahovalo na prejednávajúcu vec, došlo by tým k odmietnutiu spravodlivosti (denegatio iustitiae). Preto je povinný vo svojom rozhodnutí chýbajúce právo „dotvoriť“ a v takomto prípade nepochybne je možné hovoriť o tvorbe práva.

Podľa čl. 144 ods. 1 Ústavy SR sudcovia sú pri výkone funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7ods. 2 a 5 a zákonom. V tomto ustanovení sú vymedzené pramene práva, ktoré je povinný sudca rešpektovať. Všeobecne záväzné sú aj rozhodnutia Ústavného súdu SR vydané v konaní o súlade právnych predpisov

podľa čl. 125 ods. 6 Ústavy SR. Okrem takto vymenovaných prameňov práva je sudca pri rozhodovaní konkrétnej veci viazaný aj právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky obsiahnutým v jeho rozhodnutí vydanom v konaní podľa čl. 125 ods. 1 Ústavy SR na základe návrhu súdu³² a právnym názorom odvolacieho a dovolacieho súdu.³³

Žiaden právny predpis teda explicitne neukladá všeobecnému súdu povinnosť byť viazaný akýmkoľvek rozhodnutím Najvyššieho súdu SR vydaným v inej veci (teda nad rámec viazanosti právnym názorom v rámci opravného konania), dokonca ani povinnosť byť viazaný stanoviskom Najvyššieho súdu, uverejneným v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Vychádzajúc z faktu, že princípy právneho štátu sú princípmi ústavnými a preto je sudca nimi viazaný, je povinnosťou sudcu rešpektovať princíp právnej istoty a zabezpečiť jeho uplatnenie v rozhodovacej činnosti. V súlade s týmto princípom je taký postup, ak sa obdobný prípad rieši rovnakým spôsobom. Naopak, podľa názoru ústavného súdu ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená, podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.³⁴

„Z toho vyplýva záver, že súdne rozhodnutie (judikát) nie je prameňom práva, je len zdrojom argumentačnej sily pre zabezpečenie ústavne súladnej aplikácie a interpretácie právnych noriem“³⁵

³² § 2 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

³³ § 226 a § 243d ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok

³⁴ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. januára 2007, sp. zn. III. ÚS 192/2006. Dostupné na: www.concourt.sk.

³⁵ DUDITŠ, Ladislav. *Sudcovská tvorba práva – je súdne rozhodnutie prameňom práva?* [online]. [cit.29.03.2012]. Dostupné na WWW: www.upjs.sk/public/

9. Zverejňovanie súdnych rozhodnutí a judikátov

V slovenskom právnom poriadku existujú viaceré prostriedky, ktorými sa zabezpečuje zjednocovanie rozhodovacej činnosti súdov, ako aj publicita súdnych rozhodnutí a tým aj dodržiavania zásady verejnosti. Ide predovšetkým o prijímanie stanovísk kolégia alebo pléna Najvyššieho súdu SR a uverejňovanie judikatúry Najvyššieho súdu SR. Podrobne je postup Najvyššieho súdu SR upravený v Rokovacom poriadku Najvyššieho súdu SR, ktorý bol uverejnený v zbierke zákonov pod č. 291/2006 Z.z. V súčasnosti je judikatúra publikovaná elektronicky a v knižnej podobe.

Zverejňovanie súdnych rozhodnutí predstavuje budovanie databázy informácií o spôsobe aplikácie právnych noriem súdmi, slúžiacu nielen na ďalšie vzdelávanie sudcov, či právnej a laickej verejnosti, ale aj na skvalitnenie procesu zjednocovania súdnej praxe. Prakticky neobmedzený prístup k súdnym rozhodnutiam, osobitne k obsahu odôvodnení, v nemalej miere vytvorí tlak na presvedčivejšie (kvalitnejšie) zdôvodňovanie záverov súdov a zároveň poskytne dostatok podkladových informácií pre prípadnú kontrolu bezprostrednej sudcovskej činnosti konkrétnych sudcov, resp. súdov ako takých.³⁶

Prístup k súdnym rozhodnutiam je nevyhnutný aj preto, aby bolo možné analyzovať spôsob, akým súdy rozhodujú a aby v prípade negatívnych tendencií bolo možné vyvinúť legitímne úsilie tieto negatívne tendencie zmeniť (napr. komentovaním príp. kritizovaním súdnych rozhodnutí). Zabezpečenie širokého prístupu verejnosti k súdnym rozhodnutiam a následne rozvinutie slobodnej diskusie o nich je účinným a dostupným nástrojom na zlepšenie kvality súdnych rozhodnutí.

³⁶ epi.sk., *Zverejnené súdne rozhodnutia*. [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/JD/FulltextAdvanced.ascx>>

9.1 Chronológia - história zverejňovania súdnych rozhodnutí

V polovici 19. storočia v Rakúsko-uhorskej monarchii judikatúra sa začala publikovať iniciatívou súkromných osôb. Z Rakúsko-Uhorských tradícií vychádzali aj prvé československé zbierky súdnych rozhodnutí. Vznikla tradícia nezávislej publikácie rozhodnutí najvyšších súdov. Táto bola prerušená zásahom komunistickej moci v roku 1949. Súkromné zbierky súdnych rozhodnutí boli v roku 1949 nahradené centrálnou editorovanou zbierkou súdnych rozhodnutí a stanovísk (Sbírka rozhodnutí Československých soudů). Sudcovská tvorba práva, ktorá si vyžadovala publikáciu, u nás chýbala celé dvadsiate storočie. Bolo nesporné, že sprístupnenie judikatúry v „Sbírke soudních rozhodnutí“, vydávanej v dobe komunizmu, si vyžadovala podstatne obširnejšie sprístupnenie verejnosti.

Po roku 1989 sa tradícia publikovania sudcovských rozhodnutí postupne vracia. Vedľa zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk sa čoskoro objavili časopisecké publikácie judikatúry, vydávané súkromnými nakladateľstvami. Prax komentovania súdnych rozhodnutí sa po roku 1989 aj u nás začína rozvíjať. Komentáre sú jednotne štruktúrované – obsahujú hlavičku so základnými informáciami o komentovanom judikáte, právnu vetu a text komentára, ktorý obsahuje úvod, popis skutkových okolností, procesný postup, samotnú odbornú analýzu a záver. Najdôležitejšia časť je právna analýza.³⁷

V období pred rokom 2006 sa verejnosť mohla dostať k rozhodnutiam súdov v „Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky“, ktorú zostavuje a vydáva Najvyšší súd SR. V tejto zbierke však boli publikované iba vybrané rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a iných súdov.

³⁷ KÜHN, Z., BOBEK, M. POLČÁK. R. Judikatúra a právní argumentace, Auditorium, 2006

Z približne 8000 rozhodnutí, ktoré priemerne vydával Najvyšší súd SR ročne, však bolo v zbierke publikovaná iba asi jedna stotina všetkých rozhodnutí.³⁸

Súdne rozhodnutia boli publikované aj v odbornom časopise „Zo súdnej praxe“ a Ústavným súdom SR na internetovej stránke „www.concourt.sk“.

9.2 Novela zákona o slobode informácií účinná od januára 2006

Dňa 2. januára 2006 nadobudol účinnosť zákon č. 628/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len „zákon o slobode informácií“).³⁹ Podľa tohto zákona sprístupnenie požadovanej informácie nemôže byť odmietnuté z dôvodu, že sa týka rozhodovacej činnosti súdov, ak ide o informáciu „o rozhodnutí alebo o výsledku konania“ a ak jej sprístupnenie zároveň nezakazujú osobitné predpisy. Zákon o slobode informácií je založený na princípe „čo nie je tajné, je verejné“.⁴⁰ Znamená to, že ak neexistujú iné zákonné dôvody pre nesprístupnenie informácie stanovené v § 8 až § 11 zákona o slobode informácií (napr. ochrana utajovaných skutočností, ochrana osobných údajov) a ak sprístupnenie nezakazujú iné predpisy, súdom zo zákona vyplýva povinnosť poskytnúť na požiadanie informácie o rozhodnutí súdu alebo o výsledku súdneho konania.⁴¹ Uplatnenie tohto ustanovenia v praxi je však aj rozporuplné. Mnohé súdy na základe nového ustanovenia sprístupňujú kópie súdnych rozhodnutí. Niektoré súdy však sprístupňujú iba výrok súdneho rozhodnutia (napr. v znení „žaloba sa zamietá“) tvrdiac, že práve výrok rozhodnutia je „informáciou o rozhodnutí“ resp. „informáciou o výsledku konania“. Podľa stanoviska Ministerstva spravodlivosti SR, súdy majú sprístupňovať svoje rozhodnutia na základe zákona o slobode informácií.

³⁸ WILFLING, 2000

³⁹ Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zákon o slobode informácií) Zmenený a doplnený: zákonmi č. 747/2004 Z. z. a č. 628/2005 Z. z.

⁴⁰ Zákon č. 628/2005 Z. z., o slobodnom prístupe k informáciám. § 12

⁴¹ Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zákon o slobode informácií) Zmenený a doplnený: zákonmi č. 747/2004 Z. z. a č. 628/2005 Z. z.

9.3 Význam ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií

Paragraf 11 ods. 1 písm. d) zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám zákona o slobode informácií znie: „Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak sa týka rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov, alebo orgánu činného v trestnom konaní podľa osobitných predpisov okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy“.⁴²

Podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií sú súdy ako štátne orgány osobami povinnými poskytovať informácie, t. z. na požiadanie poskytnúť informácie o výsledku súdneho konania, o rozhodnutí súdu a vyrovnáť sa s technickými problémami vznikajúcimi pri plnení si tejto právnej povinnosti.

„Všetky výkladové metódy, či už jazykový výklad alebo ústavne konformný výklad, vedú k rovnakému záveru. Z ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií súdom vyplýva povinnosť sprístupniť na základe žiadosti podanej podľa tohto zákona celý text súdneho rozhodnutia vrátane jeho odôvodnenia, pričom sa z rozhodnutia musia vylúčiť zákonom chránené údaje“.⁴³

9.4 Zverejňovanie súdnych rozhodnutí Najvyšším súdom SR – august 2008

V auguste roku 2008 Najvyšší súd SR začal svoje rozhodnutia zverejňovať na svojej internetovej stránke <http://www.nssr.gov.sk>. Rozhodnutia sa zverejňujú na základe opatrenia predsedu Najvyššieho súdu SR Milana Karabína o postupe pri anonymizácii a zverejňovaní súdnych

⁴² WILFLING, 2000

⁴³ WILFLING, 2000, s.24

rozhodnutí na internete Spr. 591/2006-73 z 27. novembra 2007. Malo by ísť o všetky rozhodnutia vydané od začiatku roka 2008.⁴⁴

9.5 Ústavné konformný výklad formulácie „informácia o rozhodnutí“

„Z čl. 152 ods. 4 Ústavy SR vyplýva všetkým orgánom verejnej moci povinnosť vykladať a uplatňovať všetky zákony a iné všeobecne záväzné predpisy v súlade s ústavou. Každý má ústavné právo na taký výklad právnych predpisov súdom, ktorý je v súlade s ústavou.“⁴⁵ Z čl. 26 Ústavy SR vyplýva právo na prístup k informáciám v držbe orgánov verejnej moci. Ide o právo, ktorému zodpovedá povinnosť orgánov verejnej moci sprístupniť informácie o svojej činnosti, ak si osoba uplatní právo na prístup k informáciám⁴⁶

9.6 Prístup k súdnym rozhodnutiam na základe zákona o slobode informácií

Súdy v rámci svojej činnosti riešia aj otázku, či musia zverejniť celé rozhodnutie (samozrejme bez utajovaných skutočností, osobných údajov a pod.), alebo len jeho výrokovú časť. Aplikovaním jazykového výkladu tejto povinnosti súdu možno dospieť k záveru, že „zákon o slobode informácií ukladá súdom povinnosť sprístupniť na požiadanie aj celý text súdneho rozhodnutia (celý dokument)“.⁴⁷ Občiansky súdny poriadok uvádza: „rozsudok (i uznesenie okrem v zákone uvedených výnimiek) popri iných náležitostiach obsahuje výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní, pričom tieto náležitosti

⁴⁴ WILFLING, 2000, s.11

⁴⁵ WILFLING, 2000, s.17

⁴⁶ WILFLING, 2000, s.17

⁴⁷ WILFLING, Peter. *Sprístupňovanie súdnych rozhodnutí a zákon č. 211/2000 Z.z. o slobode informácií*. Justičná revue, 59, 2007, č. 12, s. 1668.

musí mať pri vyhlásení⁴⁸. Ústava SR zakotvuje zásadu verejnosti súdneho konania a verejnosti rozhodnutia, čo opäť posilňuje predchádzajúce tvrdenie. Ústavný súd vyslovil, že „k rozvoju demokracie v činnosti súdov prispieva kontrola rozhodovacej činnosti súdov verejnosťou, pretože táto činnosť je najdôležitejšia pre uplatňovanie práva, ochranu zákonom uznaných záujmov jednotlivca, dodržovanie zákonnosti v činnosti orgánov výkonnej moci, ako aj pre rad ďalších otázok. Predpokladom verejnej kontroly nad uplatňovaním práva súdmi je znalosť konkrétnych konaní a rozhodnutí súdov a na ich základe vytváraná verejná mienka o kvalite uplatnenia práva súdmi.“⁴⁹

9.7 Ochrana legitímnych záujmov pri zverejňovaní a sprístupňovaní súdnych rozhodnutí

Prístup k súdnym rozhodnutiam zahŕňa otázku ochrany práv osôb alebo iných legitímnych záujmov pri zverejňovaní alebo sprístupňovaní súdnych rozhodnutí. Súdne konanie je zásadne verejné a tým je aj možnosť zverejnenia údajov účastníkov konania. Z hľadiska demokratického práva je žiaduce, aby odôvodnenie aktov, ktorými sa vykonáva spravodlivosť, bolo verejne prístupné. Podmienkou zverejnenia rozhodnutia je jeho „anonymizácia“ a bez vykonania anonymizácie rozhodnutie nemožno zverejniť.⁵⁰ Anonymizáciou sa podľa inštrukcie Ministerstva spravodlivosti rozumie postup, pri ktorom sa z textu rozhodnutia vylúčia kategórie údajov určených inštrukciou. Údajmi podliehajúcimi anonymizácii sú napr. meno, priezvisko, obchodné meno alebo názov účastníkov konania, ich zástupcov, svedkov, znalcov, tlmočníkov a iných fyzických osôb, ktoré sa uvádzajú v rozhodnutí, rodné číslo, číslo dokladu totožnosti, bydlisko, telefónne číslo, utajované skutočnosti.

⁴⁸ Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok § 152 a nasl.

⁴⁹ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. mája 1997, sp. zn. II. ÚS 28/1996. Dostupné na: www.concourt.sk.

⁵⁰ Inštrukcia Ministerstva spravodlivosti SR č. 21/2005 z 28. novembra 2005 o zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete. Dostupné na WWW: <http://jasp.justice.gov.sk>

10. Publikovanie súdnych rozhodnutí

10.1 Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu a Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky

Rozhodnutia Ústavného súdu SR sú publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu. Právnym prameňom povinnosti vydávať Zbierku stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky a zabezpečovať povinnosť uverejňovať Zbierky stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky na internete je zakotvená v § 23 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Rozhodnutia a judikatúra Najvyššieho súdu SR boli do roku 2010 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky je jediným prameňom, ktorý obsahuje výlučne judikatúru vychádzajúcu z kolektívneho procesu upraveného predpisom, ktorý sa opiera o zákonné zmocnenie.⁵¹ V Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky sa zverejňujú stanoviská Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré zaujalo plénum najvyššieho súdu alebo kolégium najvyššieho súdu, a vybrané rozhodnutia najvyššieho súdu alebo ostatných súdov. O uverejnení stanovísk a rozhodnutí v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky rozhodujú kolégiá (trestné, občianskoprávne, obchodné a správne) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozhodnutia uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky sú zaradované do skupín podľa kolégia a sú označené vzrastajúcim poradovým číslom. Každé rozhodnutie má uvedenú právnu vetu.⁵²

⁵¹ SEPEŠI, Peter. *Prístup k zverejňovaným rozhodnutiam slovenských súdov a prokuratúr*. [online]. 2010.[cit.23.12.2011] Dostupné na WWW: <<http://www.ucps.sk>

⁵² WILFLING, 2000

Rozhodnutia uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR dostávajú okrem svojej vlastnej spisovej značky (teda čísla, pod ktorým sa spor na súde prejednával), napríklad 3 Cdo 23/2010 ďalší identifikačný znak, a to publikačné číslo, napríklad „R 1/2011“, ktoré vyjadruje poradie a rok, v ktorom bolo rozhodnutie publikované v Zbierke rozhodnutí a stanovísk. Zbierka neobsahuje žiadny register pre vyhľadávanie konkrétneho judikátu. Pri vyhľadávaní je potrebné vytvoriť prehľad – preštudovať jednotlivé judikáty v danej právnej otázke.

10.2 Zo súdnej praxe - časopis vydavateľstva Iura Edition, spol. s r. o.

Kolektív autorov časopisu „Zo súdnej praxe“ sprostredkúva svoje skúsenosti komentovaním, výberom a prezentáciou rozhodnutí a uznesení Najvyššieho súdu SR a od roku 2008 aj nálezov a uznesení Ústavného súdu SR a ďalších vybraných súdov SR. Vytvára vlastné výbery súdnych rozhodnutí – judikátov, z ktorých si vyabstrahujú právnu vetu a rozhodnutie uverejnia. Vychádza od roku 1996, od roku 2000 aj 6x ročne na CD . Rozhodnutia sú zaraďované do skupín podľa právnych odvetví - občianske, obchodné, pracovné, trestné a správne právo. Rozhodnutia sú označené vzrastajúcim poradovým číslom a spisovou značkou súdu . Každé rozhodnutie má uvedenú právnu vetu a vzťahujúci sa právny predpis – konkrétny paragraf daného zákona.

Časopis neobsahuje žiadny register pre vyhľadávanie konkrétneho judikátu. Pri vyhľadávaní je potrebné vytvoriť prehľad – preštudovať jednotlivé judikáty v danej právnej otázke.

10.3 Justičná revue - časopis pre právnu prax

Časopis pre právnu prax, ktorý vydáva Ministerstvo spravodlivosti SR. Obsahuje pravidelné rubriky s odbornými článkami zameranými na problémy aplikácie práva v súdnej praxi. K časopisu patrí aj príloha vo forme CD, kde sú uvedené konkrétne rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva. Vychádza 12x ročne. Časopis uverejňuje významné rozhodnutia Ústavného súdu SR, recenzie – anotácie k literatúre z právnej oblasti.

10.4 Knižné publikácia judikatúry

V minulosti jediným prostriedkom publikácie judikatúry bola tlačaná forma zverejňovania. Táto umožňovala judikáty publikovať v chronologickom slede po vydaní judikátu v jednotlivých odborných časopisoch. Odborná ale aj laická verejnosť je väčšinou špecializovaná na určité právne odvetvie a potrebuje judikáty zo svojho odboru. Knižná publikácia judikátov umožňuje zameranie na konkrétnu oblasť práva a tým prináša efektívnosť pri vyhľadávaní judikátov a preto má svoje miesto aj v súčasnosti paralelne s elektronickou formou publikácie.

Klasická knižná publikácia judikatúry je dôležitá a bude mať vždy svoj význam. Avšak má svoje obmedzenia. Pokiaľ budú existovať papierové zbierky, bude nutné citovať rozhodnutie podľa tohto zdroja. Pri knižnej publikácii judikatúry je potrebné mať determinovaný hľadaný judikát – najst' hľadané rozhodnutie podľa čísla rozhodnutia a spisovej značky. Je potrebné mať k dispozícii viacej publikovaných zdrojov judikátov z aktuálnej právnej oblasti a postupne z týchto zdrojov vyhľadať potrebný judikát. Prístup k tlačenej - publikovanej judikatúre je určený len pre odborné kruhy, laici - osoby bez právnického zázemia len veľmi ťažko môžu identifikovať správny

druh judikátu a správne kvantum judikatúry. Judikatúra v tlačenej forme je vždy v omeškaní oproti času vydania.

Vydavateľstvo Iura Edition, spol. s r. o.

Judikatúra vo veciach zabezpečenia záväzkov

Judikatúra vo veciach bezpodielového spoluvlastníctva manželov

Judikatúra vo veciach premlčania v súkromnom práve

Judikatúra vo veciach podielového spoluvlastníctva

Judikatúra vo veciach náhrady škody

Vydavateľstvo HEURÉKA

Zákonník práce - Komentár s judikatúrou, M.Thurzová

Zákon o rodine - Komentár s judikatúrou, B.Pavelková a kol.

Vydavateľstvo NOVÁ PRÁCA

Zákonník práce aktualizovaný k 1. januáru 2012 s komentárom a judikatúrou

Zákon o rodine s dôvodovou správou a judikatúrou

Občiansky zákonník s komentárom a judikatúrou, VII. doplnené vydanie

Obchodný zákonník s komentárom a judikatúrou, XI. doplnené vydanie

Okrem toho sú judikáty publikované aj v odbornej právnickej literatúre:

Právny obzor, Poradca podnikateľa a iné.

11. Elektronická publikácia judikatúry

„Z hľadiska teórie demokratickej moci treba poznamenať, že je úplne legitímne a nanajvýš žiaduce, aby odôvodnenie aktov, ktorými sa vykonáva spravodlivosť, bolo verejne prístupné.“⁵³

Súdy sú od 1. januára 2012 povinné zverejňovať právoplatné rozhodnutia vo veci samej, rozhodnutia, ktorými sa končí konanie, rozhodnutia o predbežnom opatrení a rozhodnutia o odklade vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu, a to do 15 pracovných dní od dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Ak rozhodnutie nebolo vyhotovené ku dňu jeho právoplatnosti, lehota na zverejnenie rozhodnutia začína plynúť dňom vyhotovenia rozhodnutia.

Na účely tejto vyhlášky sa rozumie:

- zverejnením publikovanie rozhodnutia na verejnosti dostupnom webovom sídle ministerstva prostredníctvom informačných systémov, ktorých správcom a prevádzkovateľom je ministerstvo,
- anonymizáciou postup, ktorým sa vylúčia z rozhodnutia údaje, ktorých zverejnenie by mohlo ohroziť alebo porušiť práva a právom chránené záujmy,
- rozhodnutím rozhodnutie vo veci samej, rozhodnutie, ktorým sa končí konanie, rozhodnutie o odklade vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu, rozhodnutie o predbežnom opatrení, opravné uznesenie týkajúce sa zverejňovaného rozhodnutia, rozhodnutie vo veci samej vydané počas súdneho konania, ktoré bolo zrušené, potvrdené alebo zmenené súdom vyššieho stupňa, a rozhodnutie, ktoré zrušuje rozhodnutie súdu nižšieho stupňa,
- právoplatným rozhodnutím rozhodnutie, ktoré nadobudlo právoplatnosť vo všetkých výrokoch.⁵⁴

⁵³ KÜHN, Z., BAŇOUCH, H.: *O publikaci a citaci judikatury aneb proč je někdy judikatura jako císařovy nové šaty*. Právní rozhledy, 2005, č. 13, s. 487.

⁵⁴ 482/2011 Z.z. Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 9. decembra 2011 o zverejňovaní súdnych rozhodnutí §2

Pre kritéria pre zverejňovanie súdnych rozhodnutí výstižne popísal SVÁK: „na internete sú zverejňované tie rozhodnutia, ktoré obsahujú:

- vysvetlenie právneho pojmu alebo termínu a týmto sa formuje alebo mení ich obsah,
- odlišný výklad existujúcej právnej normy od výkladu obsiahnutého v doterajších súdnych rozhodnutiach,
- nové argumentačné metódy výkladu právnej normy,
- procesnoprávne výkladové pravidlá a osobitne tie, ktoré sa týkajú príslušnosti súdov.

Zverejnenie rozhodnutia na internete musí zabezpečiť nasledovné ústavnoprávne požiadavky:

- právo na súdnu ochranu, osobitne aplikáciu jeho zásady verejnosti súdneho konania (článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd – ďalej „Európsky dohovor“ a článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky – ďalej „Ústava“)
- právo na slobodu prejavu (článok 10 Európskeho dohovoru a článok 26 Ústavy)
- právo na súkromie (článok 8 Európskeho dohovoru a článok 19 Ústavy)
- právo na prístup k právu.

Práva na informácie o súdnom konaní sú spojené s právom na slobodu prejavu. Rozdiel medzi právom na verejné súdne konanie a právom na informácie o ňom je podstatný, pretože tieto dve práva sú prioritne určené na ochranu rôznych subjektov. V prvom prípade ide o účastníkov súdneho konania a v druhom prípade ide o širokú verejnosť. Právo na prístup k informáciám zásadne nemožno chápať ako absolútne právo na prístup ku všetkým informáciám, ktoré sú zhromažďované v súvislosti s výkonom verejnej moci⁵⁵. Právo na súkromie je spolu s právom na zachovanie bezpečnosti štátu najdôležitejším limitom rozsahu a spôsobu uverejňovania súdnych rozhodnutí na internete. Obsahuje právo na ochranu osobných údajov a zásady pre šírenie akýchkoľvek osobných údajov na internete.

⁵⁵ SVÁK, J. *Ústavnoprávny rozmer zverejňovania súdnych rozhodnutí na internete*, Justičná revue, 55, 2003, č. 3, s. 239 – 245.

11.1 Elektronické vyhľadávače judikátov

Vyhľadávač Ústavného súdu SR www.concourt.sk

Na internetovej stránke Ústavného súdu SR www.concourt.sk sa zverejňujú len vlastné meritórne rozhodnutia v nespracovanej forme, nie je z nich vyabstrahovaná právna veta, t. j. zásadný právny záver. Názory súdu možno zistiť len prečítaním si celého znenia odôvodnenia rozhodnutia. Rozhodnutia Ústavného súdu v elektronickej podobe sú publikované tiež na stránke Ministerstva spravodlivosti www.jaspi.gov.sk, na stránke www.judikaty.info.sk, a iné. Vyhľadávanie rozhodnutí je možné podľa spisovej značky senátu a pléna, vecného registra, konania podľa paragrafu Ústavy SR. Vecný register: určuje začlenenie podania podľa jeho druhu a vecne charakterizuje jeho obsah. Za obdobie od 1.1.1993 až ku dňu 22.2.2012 v databáze je 17620 záznamov.

Vzhľadom na špecifickosť rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR na ústavné právo, databáza rozhodnutí Ústavného súdu SR v ďalšom nebude zahrnutá do rozboru judikatúry.

Vyhľadávač Najvyššieho súdu SR - internetová stránka Najvyššieho súdu <http://www.supcourt.gov.sk/rozhodnutia/>

Po roku 2000 Najvyšší súd SR sprístupnil všetky svoje rozhodnutia na vlastných internetových stránkach. Od roku 2003 funguje tzv. Centrálna evidencia súdnych rozhodnutí, ktorá je prístupná len oprávneným osobám (rezort spravodlivosti). Rozhodnutia zverejnené na stránke Najvyššieho súdu SR sú zverejňované tiež v nespracovanej forme.

Parametre pre vyhľadávanie judikátov sú:

- merito veci,	- číslo rozhodnutia
- dátum, od-do	- spisová značka
- kolégium	- obsah rozhodnutia

Vyhľadávanie možno uskutočniť podľa výberu „kolégium“ pre obchodnoprávne, občianskoprávne, trestnoprávne, správne a disciplinárne kolégium buď globálne pre kolégium bez udania ďalšieho parametra – alebo separátne udaním právneho úkonu do parametra „merito vecí“.

Vyhľadávač Ministerstva spravodlivosti SR Jednotný automatizovaný systém právnych informácií JASPI - jaspi.justice.gov.sk

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky vytvorilo a spracovalo jednotný automatizovaný systém právnych informácií JASPI(<http://jaspi.justice.gov.sk/>), kde zverejňuje okrem iného rozhodnutia okresných a krajských súdov vo veci samej v občianskoprávnej a obchodnoprávnej agendy.⁵⁶

Zo skúseností však vyplýva, že inštrukcia Ministerstva spravodlivosti nie je prísne dodržiavaná a na internetovej stránke Ministerstva spravodlivosti nie sú zverejnené všetky súdne rozhodnutia, ktoré by podľa inštrukcie mali byť zverejnené. Zásadný problém je aj v samotnom systéme JASPI, ktorý neumožňuje vyhľadať a zobrazit' všetky rozhodnutia súdov, ktoré by mali byť podľa inštrukcie zverejnené. Podľa zobrazovania výsledkov vyhľadávania v systéme JASPI je zrejmé, že po zadaní vyhľadávacieho kritéria (napr. kľúčového slova nachádzajúceho sa v rozhodnutí alebo mena sudcu, ktorý rozhodnutie vydal) systém zobrazuje iba prvých 100 rozhodnutí a nie všetky rozhodnutia, ktoré spĺňajú zadané vyhľadávacie kritérium. Takýto stav však vôbec neplní účel, ktorý malo zverejňovanie súdnych rozhodnutí plniť. V dôsledku takéhoto nastavenia je množstvo súdnych rozhodnutí, nachádzajúcich sa v systéme, neprístupných.⁵⁷

Tento stav tiež je v kolízii s potrebami rozboru judikatúry a preto databáza vyhľadávača JASPI nie je zahrnutá do rozboru.

⁵⁶ Inštrukcia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 21/2005 o zverejňovaní vymedzených súdnych rozhodnutí na internete a o anonymizácii niektorých údajov v nich obsiahnutých.

⁵⁷ WILFLING,2000. s.10

EPI .sk Právny systém na internetovej stránke www.epi.sk

EPI.sk Právny systém ponúka zdroj informácií previazaných s legislatívou – judikáty a rozhodnutia súdov. Epi.sk Právny systém zverejňuje rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR, vybrané rozhodnutia regionálnych súdov Slovenskej republiky, vybrané judikáty Českej republiky a Európskej únie.

Judikáty je možné vyhľadávať pomocou samostatného vyhľadávacieho formulára, zaradeného pod EPI.sk Právny systém. Na <http://www.epi.sk/Rozhodnutia-sudov>. Vyhľadávací formulár obsahuje nasledovné parametre pre vyhľadávanie judikátov:

- fulltext (s možnosťou obmedzenia na právnu vetu)
- právne oblasti a inštitúty: občianske, obchodné, pracovné, správne, trestné, ústavné
- súvisiace predpisy: -R- číslo (číslo rozhodnutia uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov)
- spisová značka - typ rozhodnutia
- vydávajúci súd - dátum, obdobie

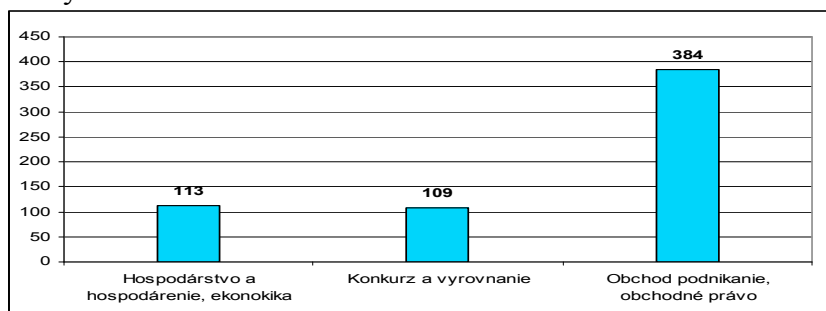
Súdne rozhodnutia sú spracované tak, že majú príznačný názov, vybranú právnu vetu, priradujú sa k právnym oblastiam a inštitútom (predmetom rozhodnutia) a sú previazané na právne predpisy aktívnymi odkazmi z textu predpisov i samotných súdnych rozhodnutí.⁵⁸

Vyhľadávanie možno uskutočniť podľa výberu „právne oblasti a inštitúty“ pre občianske, obchodné, pracovné správne, trestné, ústavné právo“ buď globálne pre právne odvetvie bez udania ďalšieho parametra –alebo separátne udaním právneho úkonu do parametra „Fulltext“

Vyhľadávač [http://www.epi.sk/Rozhodnutia sudov](http://www.epi.sk/Rozhodnutia-sudov) má vypracované vlastné parametre pre vyhľadávanie.

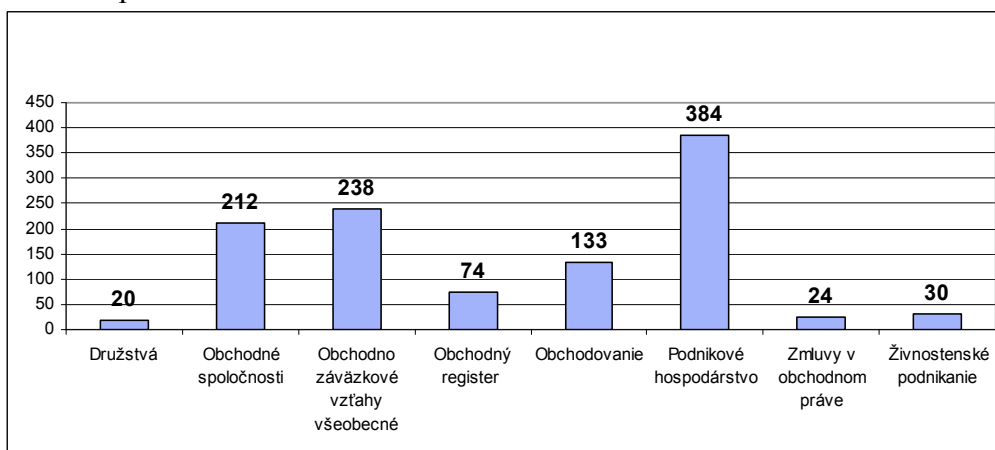
⁵⁸ epi.sk., *Zverejnené súdne rozhodnutia*. [online]. Dostupné na WWW: [ttp://www.epi.sk/Main/Default.aspx? Template=~/ Main/ TArticles.ascx&phContent=~/JD/FulltextAdvanced.ascx](http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/JD/FulltextAdvanced.ascx)

Graf č. 1: Počet rozhodnutí v právnej oblasti obchodné právo v EPI .sk Právny systém

Oblasť, podnikanie, obchodné právo je rozdelená na 23 skupín a tieto v ďalšom stupni rozdelené na podskupiny. Napr. podskupina Obchodné spoločnosti je rozdelená na 61 sekcií. Sekcie sú členené na tzv. inštitúty (predmety rozhodnutia). Podľa tohto členenia aj laik si môže vyhľadať judikáty pre vytypovaný predmet rozhodnutia (napr. spoločnosť s ručením obmedzeným-zrušenie účasti spoločníka – 5 judikátov). Pre názornosť z 23 skupín pre oblasť, podnikanie, obchodné právo sú vo vzťahu k obchodnému zákonníku najcharakteristickejšie nasledovné oblasti:

Graf č.2: Počet judikátúr v charakteristických odvetviach obchodného práva v prehliadači EPI.sk

Informačný systém Najprávo.sk Najlepší právny poradca

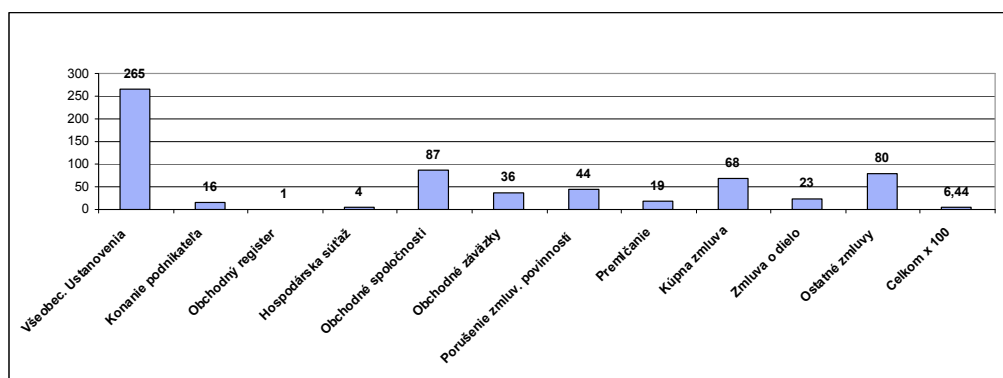
www.najpravo.sk

Systém si vytvára vlastnú zbierku judikátov, sleduje rozhodovaciu činnosť súdov a z niektorých zaujímavých súdnych rozhodnutí vyberie aj právnu vetu a rozhodnutia zverejní tematicky začlenené v sekcii Judikatúra.

Na vodorovnej lište menu sa nastaví „Judikatúra“. Vyhľadávanie možno uskutočniť podľa výberu odvetvia práva – napr. obchodné právo - zadaním buď právneho úkonu alebo objektu práva napr. podľa členia obchodného zákonníka 513/1991, alebo separátne podľa zadaných právnych oblastí zadaním právneho úkonu alebo objektu práva, napr. podľa členia obchodného zákonníka 513/1991 Zb.

Oblasti obchodného práva a počet judikátov v jednotlivých oblastiach obchodného práva v menu vyhľadávača je nasledovný:

Graf č.3: Počet judikátúr v podsekciiach obchodné právo v prehliadači Najprávo.sk

Vyhľadávač Najprávo.sk má vypracované vlastné parametre pre vyhľadávanie.

Vyhľadávač Judikáty.info www.judikaty.info

Obsahuje komplexnú judikatúru 12 súdov (Najvyšší súd SR, Ústavný súd SR, JASPI, Európsky súdny dvor atď..)

Vyhľadávací formulár obsahuje nasledovné parametre pre vyhľadávanie judikátov:

- zadanie hľadaného výrazu
- zdroj: celkove 12 ponúk (4xSR, 6xČR, 2xEU)

Zdroje SR: Najvyšší súd +JASPI, Ústavný súd Slovenskej republiky
Obchodný vestník SR

Upresnenie vyhľadavanie: čo smie - nesmie dokument obsahovať

Vložiť filter: vyhľadávač umožňuje zúžiť vyhľadavanie pomocou filtra:

- dátum: od – do
- kategória : Obchodné –Správne -Občianske – Trestné kolégium
- spisová značka, merito veci, číslo rozhodnutia

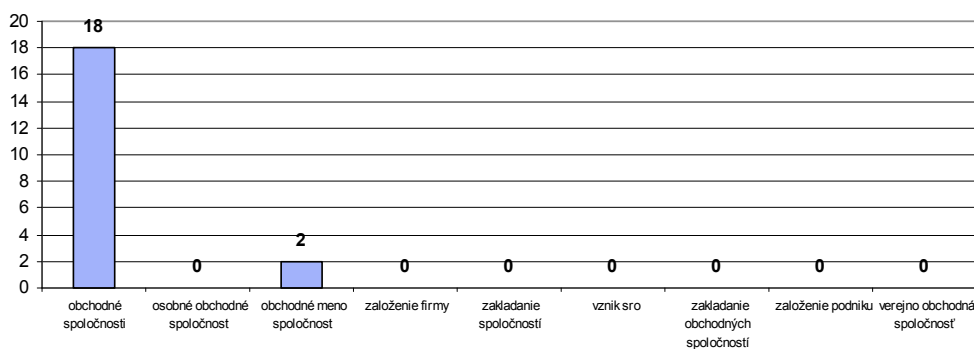
Po nastavení voľby zdroja Najvyšší súd SR + JASPI a kategórie vyhľadavania na „obchodné kolégium“ možno vyhľadávať nasledovne:

- podľa právnych úkonov: zadaním právneho úkonu
- podľa objektov práva: zadaním objektu práva podľa 513/1991
- podľa kategórií uvedených v ukážke vyhľadavanie: možnosť voľby predmetu práva v 30 kategóriách právnych objektov a inštitúcií

Vyhľadavanie možno uskutočniť výberom „zdroj“ pre Najvyšší súd +JASPI a vložení filtra na zvolenú kategóriu Obchodné kolégium buď globálne pre kolégium súdu bez udania ďalšieho parametra –alebo separátne udaním právneho úkonu alebo objektu práva podľa 513/1991 do parametra „zadanie hľadaného výrazu.“

Bočná lišta menu v ponuke „Ukážka vyhľadavania“ poskytuje výber z 30 kategórií „Rozsudky-rozsudok, súdne rozhodnutia, judikatúra, judikát - ukážka vyhľadavania“ V kategórii obchodné spoločnosti ponúka 9 objekt práv pre výber judikátov , avšak nie všetky sú obsadené.

Graf č.4: Počet judikátov v podsekciiach obchodné spoločnosti v prehliadači Judikáty.info

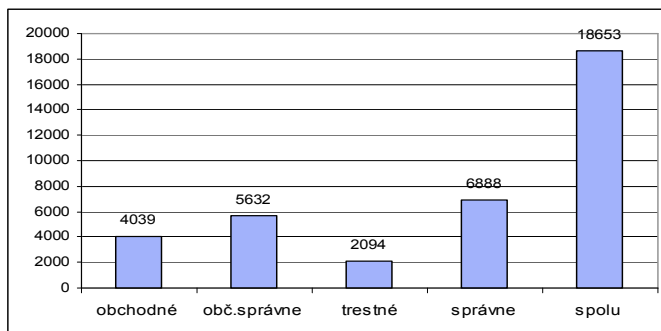

Vyhľadávač Judikáty.info má vypracované vlastné parametre pre vyhľadavanie judikátov v oblasti obchodné spoločnosti, aj keď jednotlivé skupiny nie sú obsadené.

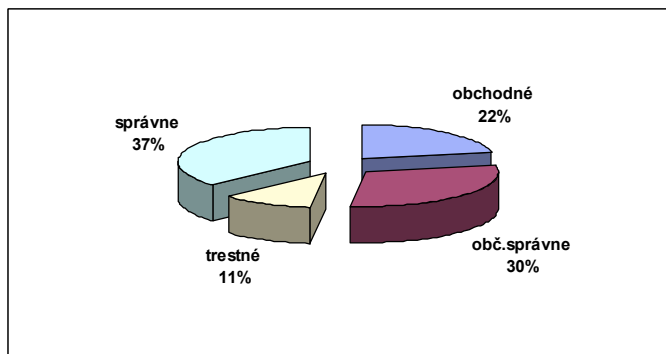
11.2 Kvantifikácia judikátov podľa vybraných vyhľadávačov

Vyhľadávač Najvyššieho súdu SR „www.nssr.gov.sk“.

Graf č.5: Počet rozhodnutí NS SR podľa kolégií NS SR

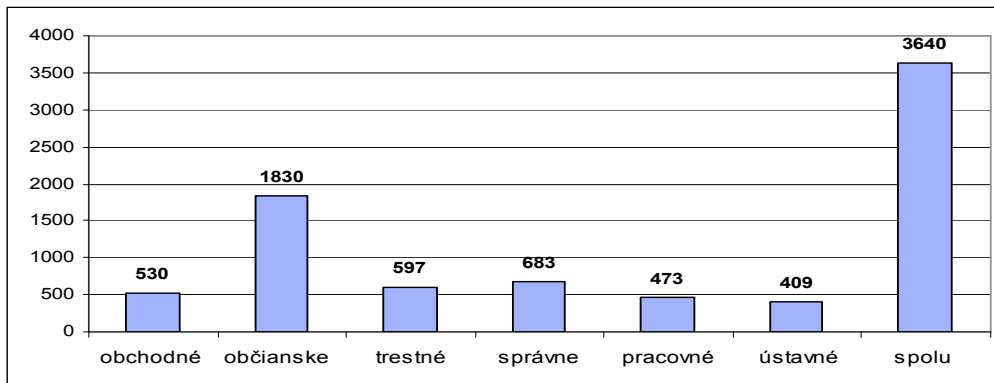

Graf č.6: Podiel počtu rozhodnutí NS SR podľa kolégií NS SR

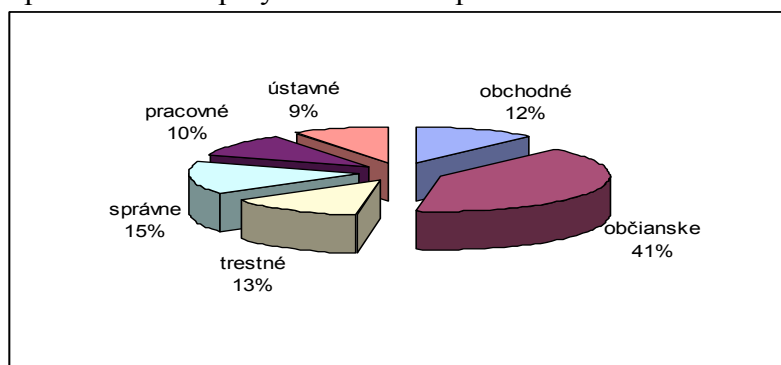

Vyhľadávač EPI .sk

Graf č.7: Počet rozhodnutí NS SR podľa podskupiny obchodné spoločnosti skupiny obchodného práva

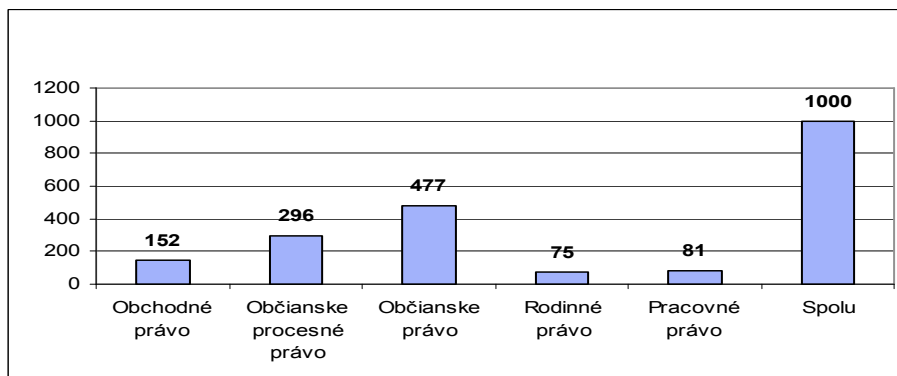

Graf č.8: Podiel počtu rozhodnutí NS SR podľa podskupiny obchodné spoločnosti skupiny obchodného práva

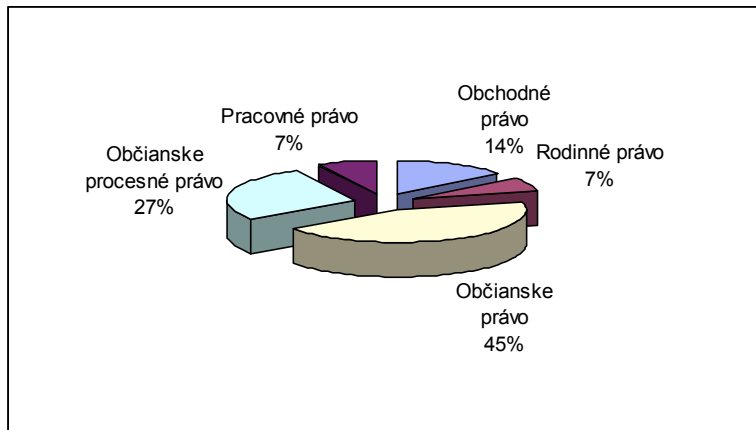

Vyhľadávač Informačný systém Najprávo.sk

Graf č.9: Počet rozhodnutí NS SR podľa odvetvia práva

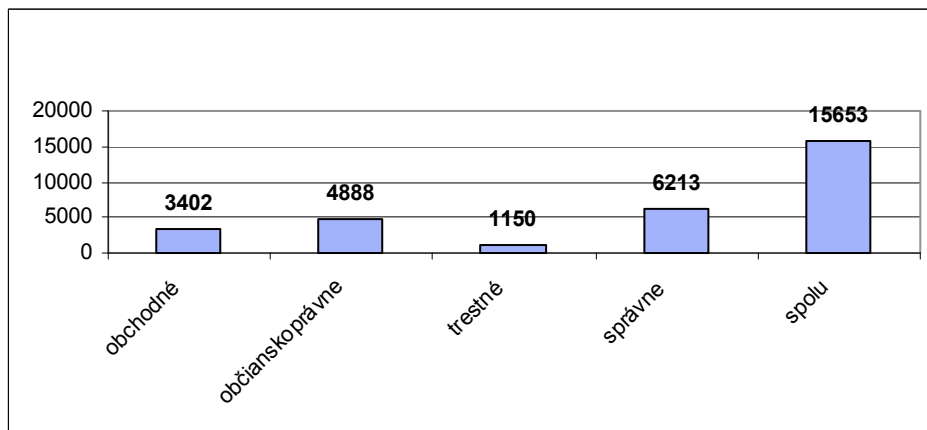

Graf č.10: Podiel počtu rozhodnutí NS SR podľa odvetvia práva

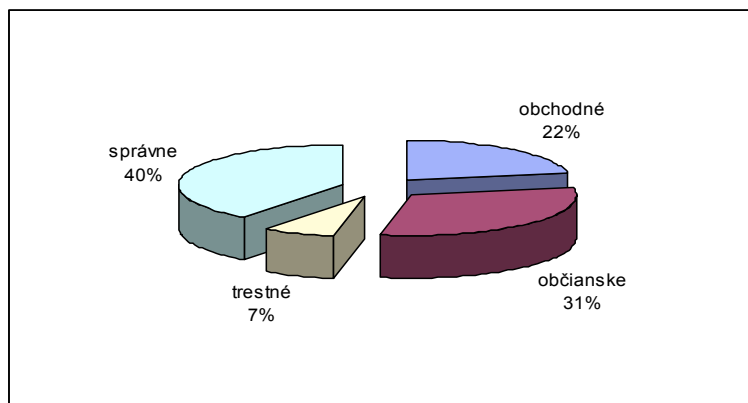

Vyhľadávač Judikáty.info

Graf č.11: Počet rozhodnutí NS SR podľa kategórií práva

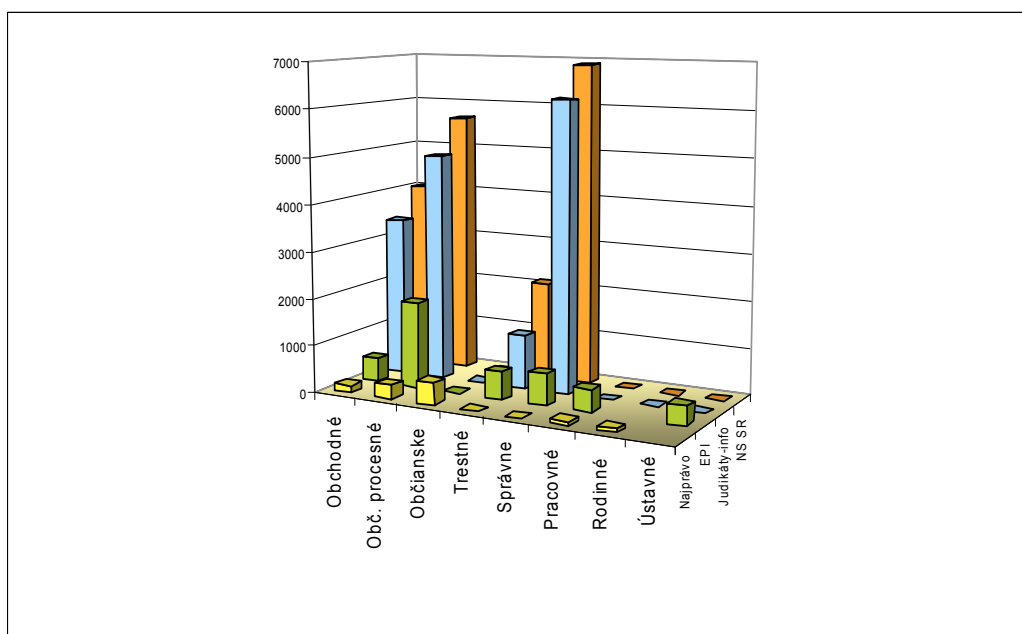
Graf č.12: Podiel počtu rozhodnutí NS SR podľa kategórii práva

Tabuľka č.1: Porovnanie počtu zverejnených stanovísk Najvyššieho súdu v jednotlivých vyhľadávačoch

	Obchodné	Občiansko procesné	Občianske	Trestné	Správne	Pracovné	Rodinné	Ústavné	Spolu
NS SR	4039	5632	0	2094	6888	0	0	0	18653
EPI	530	1830	0	597	683	473		409	3640
Najprávo	152	296	477	0	0	81	75		1081
Judikáty-info	3402	4888	0	1150	6213	0	0	0	15653
Právne odvetvie spolu	8123	12646	477	3841	13784	554	75	409	39027

Graf č.13: Zastúpenie judikatúr v jednotlivých odvetviach práva vo vybraných vyhľadávačoch judikatúr

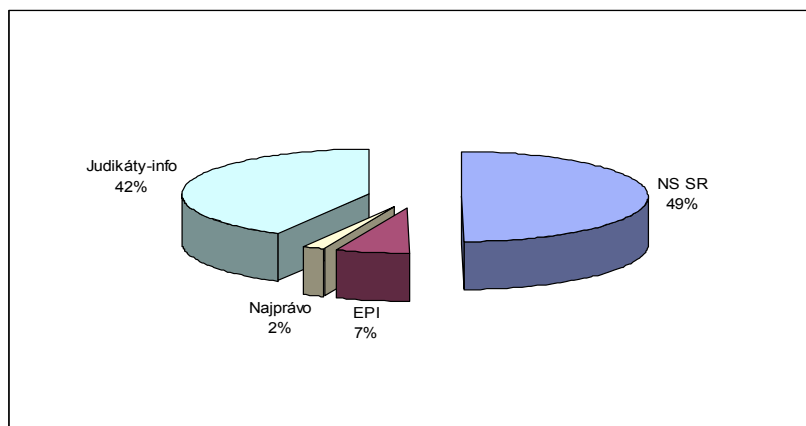

11.2.1 Vyhodnotenie kvantifikácie judikátov

Tabuľka č.2: Hodnoty kvantifikácie

Parameter hodnotenia	Počet judikátov
Celkový počet zverejnených judikátov NS SR + JASPI:	39 027
Vyhľadávač s najväčším počtom zverejnených judikátov: NS SR	18 653
Právne odvetvie s najväčším počtom zverejnených judikátov:	
Správne právo	13 784
Počet zverejnených judikátov Obchodné právo:	
Vyhľadávač s najväčším počtom judikátov z obchodného práva:	8 123
NS SR 4 039 judikátov	4 039

Graf č.14: Podiel judikátov v odvetví obchodné právo v súbore všetkých vyhľadávačov judikatúr

Rozbor ukazuje, že podiel zverejnených rozhodnutí z obchodného práva na vyhľadávači NS SR je 21%, avšak na vyhľadávači EPI.sk predstavuje 14,3% na Najprávo 14% a na Judikáty.Info 22%.

Z rozboru vyplýva, že najviac informácií o rozhodnutiach NS SR v obchodnom práve- aj absolútne, aj relatívne - je zverejnených na vyhľadávačoch Najvyššieho súdu SR a na Judikáty Info.

12. Rozbor judikatúry v právnom odvetví Obchodné právo

Prehľad parametrov pre vyhľadávanie judikátov pre jednotlivé vyhľadávače je v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka č.3: Matica kritérií pre vyhľadávanie judikátov

Vyhľadávač	podľa právnych úkonov	podľa objektu práva-513/1991 Zb.	vlastné kritérium
Najvyšší súd SR	x	0	0
EPI .sk	x	x	x
Najprávo.sk	x	x	x
Judikáty.info	x	x	x

x-možné vyhľadávanie
0-vyhľadávanie nie je možné

Integračným kritériom pre vyhľadávanie judikátov je parameter „právny úkon“. Parameter právny úkon nie je nikde systematizovaný, každý sudca formuluje právny úkon podľa merita veci, resp. použije zaužívaný zvrät.

V predchádzajúcom uvedené vyhľadávače pre vyhľadávanie používali tzv. „odborné“ parametre (číslo rozhodnutia, spisová značka...) uvedené u jednotlivých vyhľadávačov.

Na základe uvedeného je potrebné definovať reprezentačnú vzorku právnych úkonov. Ako reprezentačná vzorka právnych úkonov bolo vyabstrahovaných 10 najfrekvencovanejších úkonov z posledných 100 rozhodnutí obchodného kolégia Najvyššieho súdu SR.

Objekt práva bol stanovený zameraním sa na odvetvie obchodného práva v zmysle zákona 513/1991 Z.z. Obchodný zákonník, čo bolo stanovené v celi práce v časti 1.Úvod. Ako reprezentačná vzorka bolo stanovených 10 objektov práva vybraných náhodným výberom.

Vlastné kritérium je u každého vyhľadávača skonštruované vždy ináč nasledovne:

Epi.sk : predmety rozhodnutia v rámci jednotlivých skupinách právnych oblastí

Najprávo.sk: právna oblasť

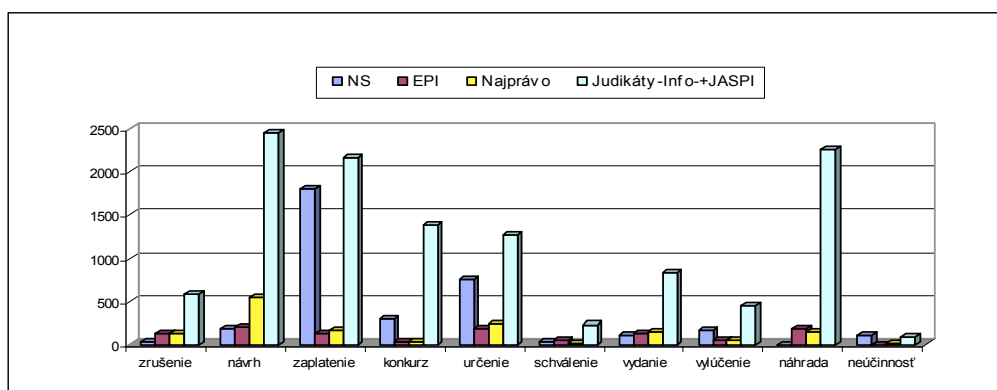
Judikáty Info: 30 kategórií právnych objektov a inštitúcií

Prehľad ukazuje, že všetci „neoficiálni“ spracovatelia judikatúry hľadajú možnosť jednoduchého spôsobu vyhľadania konkrétneho judikátu. Aj keď je určitá nejednotnosť pri spracovaní judikatúry, čo zrejme pramení z rozdielnosti autorských kolektívov, uvedený trend spracovania je veľmi dôležitý a osožný pre prístup verejnosti k súdnym rozhodnutiam a tiež pre význam judikatúry.

Tabuľka č. 4: Vyhľadávacie kritérium „Početnosť judikátov právny úkon“

Vyhľadávač:	NS	EPI	Najprávo	Judikáty-Info-+JASPI
zrušenie	36	123	126	586
návrh	195	207	556	2436
zaplatenie	1798	135	170	2159
konkurz	305	39	33	1390
určenie	753	195	241	1262
schválenie	36	52	11	235
vydanie	104	127	144	828
vylúčenie	175	63	47	447
náhrada	4	196	155	2259
neúčinnosť	118	1	13	88
Spolu:	3524	1138	1496	11690

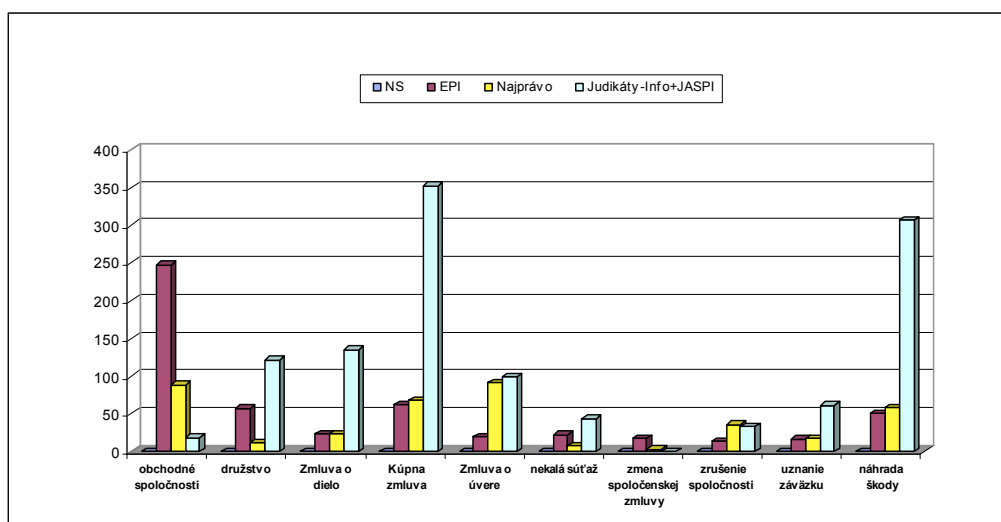
Graf č.15: Podiel judikátov v odvetví obchodné právo v súbore všetkých vyhľadávačov judikatúr podľa kritéria „právny úkon“

Tabuľka č 5: Vyhľadávacie kritérium „Početnosť judikátov objekt práva“

Vyhľadávač:	NS	EPI	Najprávo	Judikáty-Info+JASPI
obchodné spoločnosti	0	248	88	18
družstvo	0	57	11	121
Zmluva o dielo	0	23	23	135
Kúpna zmluva	0	62	68	353
Zmluva o úvere	0	19	91	99
nekalá súťaž	0	22	7	43
zmena spoločenskej zmluvy	0	17	3	0
zrušenie spoločnosti	0	13	36	33
uznanie záväzku	0	16	17	61
náhrada škody	0	50	58	307

Graf č.16: Podiel judikátov v odvetví obchodné právo v súbore všetkých vyhľadávateľoch judikatúr podľa kritéria „objekt práva“

13. Záver

1. Základom pre zverejnenie judikátov je judikatúra Najvyššieho súdu SR, od jej rozsahu závisí aj počet judikátov zverejnených na ostatných vyhľadávačoch.
2. Vo vyhľadávačoch možno vyhľadávať zadaním jednoslovného právneho úkonu :
 - NS SR: bez väzby na objekt práva (predmet veci) (napr. zrušenie)
 - a
 - EPI.sk : v spojení s objektom práva (napr. zrušenie zmluvy)
 - Najprávo: v spojení s objektom práva (napr. zrušenie zmluvy)
 - Judikáty Info: v spojení s objektom práva (napr. zrušenie zmluvy)
3. Rozdielne hodnoty u vyhľadávačov NS SR a Judikáty Info oproti EPI.sk a Najprávo vyplývajú zo zamerania na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR.
4. Väčší počet judikátov u vyhľadávača Judikáty Info poukazuje na úspešné a aj prospešné spracovanie judikátov súdov nižších stupňov.
5. Z hľadiska prístupu verejnosti k súdnym rozhodnutiam a získania právnej informácie možno považovať za najoptimálnejší vyhľadávač Judikáty.Info.
6. Rozbor preukázal, že úspešné vyhľadávanie súdnych rozhodnutí s cieľom získania právnej informácie je vyhľadávanie vo väzbe právny úkon+objekt práva.

Zrejme je veľmi ťažké napísať jednoznačne a zrozumiteľne formulovaný text právneho predpisu. Veľký počet súdnych rozhodnutí môže spôsobiť, že ani sudcovia a ani všetci právnici nemôžu ovládať celú judikatúru.⁵⁹ Neviem posúdiť, či súdny výklad sa v súčasnosti nedá obísť. Právny systém vytvoril stav, v ktorom sa navonok prezentuje, že judikáty nie sú záväzné. De jure a de facto ale sú. V súčasnosti nastavený systém inklinuje k precedentnému právu. Avšak právne normy by mali byť stanovované výhradne zákonodarnými orgánmi. Nemali by byť modifikované súdnym

⁵⁹ VAČOK, Juraj: *Mali by cestu v práve určovať súdne rozhodnutia?*, Olomoucké debaty mladých právnikov, Sborník príspevků 2/2009, str.47-54

výkladom. Účelom práva je totiž ochrana práv a povinností. Ich účinné vymáhanie by malo závisieť od konkrétneho posúdenia zákonných a podzákonných noriem. Nemalo by byť závislé od toho, kto nájde lepší judikát. Ostáva otázka, ako nastolený problém vyriešiť. Je nesporné, že to bude možné len prostredníctvom viacerých systémových zásahov. Príkladom jedného z nich by bolo vyčleniť určité zásadné rozhodnutia, ktoré jediné by mohli byť aplikovateľné.

Predložený rozbor ukazuje, že správne vyhľadanie požadovaného judikátu si vyžaduje presne špecifikovaný právny úkon s väzbou na objekt práva. Právny úkon s väzbou na objekt práva je určujúcim parametrom pre fungovanie a budovanie informačného systému o súdnych rozhodnutiach, čo otvára priestor pre sekundárne oblasti modernej informatiky v oblasti práva najmä v tvorbe súborov judikatúr a nachádzanie väzieb v slovenskom právnom systéme. Možno konštatovať, že jasne definovaný právny úkon s väzbou na objekt práva je základom informatizácie v oblasti práva a tým aj prístupu verejnosti k právu.

Zoznam použitej literatúry a prameňov

DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky*. Šamorín: Heuréka, 2007. ISBN 80-89122-38-8.

KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-028-1.

KŮHN, Z, BOBEK, M, POLČÁK, R. *Judikatura a právní argumentace, Teoretické a praktické aspekty práce s judikaturou*. Praha: Auditorium, 2006, ISBN 80-903786-0-9.

LAZAR, J. a kolektív, *Občianske právo hmotné, tretie vypracované vydanie, 1. Zväzok*, Bratislava: IURA EDITION, 2006. ISBN 80-8078-084-6

OTTOVÁ, Eva. *Teória práva*. 3. vydanie. Šamorín: Heuréka. 2010. ISBN 978-80-89122-59-2.

PRUSÁK, Jozef. *Teória práva*. Bratislava: VO PF UK Bratislava, 1995. ISBN 80-7160-080-6.

PRUSÁK, Jozef. *Teória práva*. Bratislava: Právnická fakulta UK, 1999. ISBN 80-7160-146-2.

SVÁK, J. *Vybrané zásady výkonu súdnictva*. Bratislava: Concordia trading, 1996. ISBN 80-88821-04-5.

VEČEŘA, M, GERLOCH, A, SCHLOSSER, H, BERAN, K, RUDENKO, S. *Teória práva*, Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva Bratislava, 2008, ISBN 978-80-89363-21-6.

VOJČÍK, P. a kol. *Občiansky zákonník. stručný komentár*. Bratislava : Iura Edition, 2008. ISBN 978-80-8078-183-5.

Periodiká

DRGONEC, J. *Súdna tvorba práva ako prostriedok uplatnenia zákona, zabezpečenia spravodlivosti a právnej istoty*. In: *Justičná revue*, roč. 60, 2008, č. 5. ISSN 1335-6461.

HANUŠ, L. *K argumentaci "a fortiori" a její teleologické povaze*. *Právní rozhledy*. 2008. č. 24/2008. ISSN 1210-6410.

Justičná revue. Bratislava: Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti SR.2006. č.1-13. ISSN 1335-6461.

Justičná revue. Bratislava: Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti SR.2007. č.1-13. ISSN 1335-6461.

Justičná revue. Bratislava: Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti SR.2008. č.1-13. ISSN 1335-6461.

KÜHN, Z., BAŇOUCH, H.: *O publikaci a citaci judikatury aneb proč je někdy judikatura jako císařovy nové šaty*. *Právní rozhledy*, 2005, č. 13, ISSN 1210-6410.

MAJERSKÝ, Roman. *Zjednocovanie rozhodovacej činnosti súdov v Slovenskej republike*. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti SR. In: *Justičná revue*. 59. č. 12. 2007. ISSN 1335-6461.

PRUSÁK, Jozef. *Interpretácia noriem súkromného práva*. In: *Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva : Zborník*. – Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti SR, 2009.

SVÁK, J. *Ústavnoprávny rozmer zverejňovania súdnych rozhodnutí na internete*, In: *Justičná revue*, 55, 2003, č. 3. ISSN 1335-6461

Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky,
Bratislava: Prosperity. 2004. zoš.1-4. ISSN 1335-4884

Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky,
Bratislava: Prosperity. 2005. zoš.1-6. ISSN 1335-4884

Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky,
Bratislava: Prosperity. 2006. zoš.1-6. ISSN 1335-4884

Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky,
Bratislava: Prosperity. 2007. zoš.1-6. ISSN 1335-4884

Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky,
Bratislava: Prosperity. 2008. zoš.1-6. ISSN 1335-4884

Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky,
Bratislava: Prosperity. 2009. zoš.1-6. ISSN 1335-4884

Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky,
Bratislava: Prosperity. 2010. zoš.1-4. ISSN 1335-4884

WILFLING, Peter. *Sprístupňovanie súdnych rozhodnutí a zákon č. 211/2000 Z. z. o slobode informácií.* Justičná revue. 59. 2007. č. 12. ISSN 1335-6461

Zákony

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok

Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zákon o slobode informácií) Zmenený a doplnený: zákonmi č. 747/2004 Z. z. a č. 628/2005 Z. z.

Zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky
482/2011 Z.z. Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 9. decembra 2011 o zverejňovaní súdnych rozhodnutí §2
Zákon č. 513/1991 Zb. z. Obchodný zákonník
Zákon č. 628/2005 Z. z., o slobodnom prístupe k informáciám
Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Internetové zdroje

DUDITŠ, Ladislav. *Sudcovská tvorba práva – je súdne rozhodnutie prameňom práva?*[online]. Dostupné na WWW: www.upjs.sk/public/

epi.sk., *Zverejnené súdne rozhodnutia*. [online].Dostupné na WWW:
<[http://www.epi.sk/Main/Default.aspx? Template=~/ Main/
TArticles.ascx&phContent=~/JD/FulltextAdvanced.ascx](http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/JD/FulltextAdvanced.ascx)

FETTER, Richard, *Vysvetlení pojmu judikatura*,[online].2010. Dostupné na WWW: <<http://www.mesec.cz/texty/vysvetleni-pojmu-judikatura/>

Inštrukcia Ministerstva spravodlivosti SR č. 21/2005 z 28. novembra 2005 o zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete. Dostupné na WWW:
<http://jaspi.justice.gov.sk>

JASPI-WEB.[online].Dostupné na WWW:
http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_sudr/jaspiw_maxi_sudr_fir0.htm

JUDIKÁTY.info.[online].Dostupné na WWW: [http://www.judikaty.info/sk/
search/?q=5S%C5%BEF%2F19%2F2010+&db=nssr](http://www.judikaty.info/sk/search/?q=5S%C5%BEF%2F19%2F2010+&db=nssr)

najprávo.sk.[online].Dostupné na WWW: <http://www.najpravo.sk/judikatura/>

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. mája 1997, sp. zn. II. ÚS 28/1996. Dostupné na: www.concourt.sk.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 31. januára 2001, sp. zn. III. ÚS 64/2000. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2001. Dostupné na: www.concourt.sk.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. septembra 2006, sp. zn. IV. ÚS 49/2006. Dostupné na: www.concourt.sk.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. januára 2007, sp. zn. III. ÚS 192/2006. Dostupné na: www.concourt.sk.

partner.sk *Rozhodnutie súdu už aj na internete*. [online]. Dostupné na WWW: http://www.partner.sk/clanok-1074-rozhodnutie_sudu_uz_aj_na_internete

PORADCA. *Občiansky zákonník s komentárom*. Poradca č. 8-9. [online], 2000. Dostupné na WWW: <http://www.poradca.sk/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=1759>

ROHÁČ, Ján. *Dôležitý výklad práva*, E-Trend [online]. 1999. Dostupné na WWW: <http://www.etrend.sk/trend-archiv/rok-/cislo-/dolezity-vyklad-prava.html>

ROHÁČ, Ján, *Výklad práva má obligatórne pravidlá*, Hospodárske noviny [online]. 2011, Dostupné na WWW: http://hnonline.sk/index.php?rticle%5Baut_id%5D=20194865&p=k00000_authoroverview

ROZHODNUTIA ÚSTAVNÉHO SÚDU SR. [online]. Dostupné na WWW: http://www.concourt.sk/S/s_index.htm

SEPEŠI, Peter. *Prístup k zverejňovaným rozhodnutiam slovenských súdov a prokuratúr*. [online]. 2010. Dostupné na WWW: <<http://www.ucps.sk>

ŠIMÍČEK, Vojtech. *Zpovēd' občasného tvůrce právnických vět*, Jiné právo [online], Auditorium 2008. Dostupné na WWW: <<http://jinepravo.blogspot.com/2007/10/zpov-obasno-tvrce-prvnch-vt-iii-nakldn.html>

VAČOK, Juraj: *Mali by cestu v práve určovať súdne rozhodnutia?*, Olomoucké debaty mladých právnikov, Sborník príspevku 2/2009. [online]. Dostupné na WWW: <http://www.cceol.com/asp/issuedetails.aspx?issueid=b9a18c89-9f17-4f69-9fac-f83a27cad8c8&articleId=d4fdb355-ea1c-43e3-889f-ac10fdd21efc>

WILFLING, Peter. *Prístup verejnosti k súdnym rozhodnutiam (právna analýza)* združenie VIA IURIS – Centrum pre práva občana. [online], 2000. Dostupné na WW: <http://www.viaiuris.sk/stranka_data/subory/analyzy/analyza-pristupu-k-sudnym-rozhodnutiam.pdf

Zoznam tabuliek a grafov

Zoznam tabuliek

Tabuľka č.1: Porovnanie počtu zverejnených stanovísk Najvyššieho súdu v jednotlivých vyhľadávačoch

Tabuľka č.2: Hodnoty kvantifikácie

Tabuľka č.3: Matica kritérií pre vyhľadávanie judikátov

Tabuľka č. 4: Vyhľadávacie kritérium „Početnosť judikátov právny úkon“

Tabuľka č 5: Vyhľadávacie kritérium „Početnosť judikátov objekt práva“

Zoznam grafov

Graf č. 1: Počet rozhodnutí v právnej oblasti obchodné právo v EPI .sk Právny systém

Graf č.2: Počet judikátúr v charakteristických odvetviach obchodného práva v prehliadači EPI.sk

Graf č.3: Počet judikátúr v podsekciiach obchodné právo v prehliadači Najprávo.sk

Graf č.4: Počet judikátúr v podsekciiach obchodné spoločnosti v prehliadači Judikáty.info

Graf č.5: Počet rozhodnutí NS SR podľa kolégií NS SR

Graf č.6: Podiel počtu rozhodnutí NS SR podľa kolégií NS SR

Graf č.7: Počet rozhodnutí NS SR podľa podskupiny obchodné spoločnosti skupiny obchodného práva

Graf č.8: Podiel počtu rozhodnutí NS SR podľa podskupiny obchodné spoločnosti skupiny obchodného práva

Graf č.9: Počet rozhodnutí NS SR podľa odvetvia práva

Graf č.10: Podiel počtu rozhodnutí NS SR podľa odvetvia práva

Graf č.11: Počet rozhodnutí NS SR podľa kategórií práva

Graf č.12: Podiel počtu rozhodnutí NS SR podľa kategórií práva

Graf č.13: Zastúpenie judikátúr v jednotlivých odvetviach práva vo vybraných vyhľadávačoch judikátúr

Graf č.14: Podiel judikátov v odvetví obchodné právo v súbore všetkých

vyhľadávačoch judikatúr

Graf č.15: Podiel judikátov v odvetví obchodné právo v súbore všetkých vyhľadávačoch judikatúr podľa kritéria „právny úkon“

Graf č.16: Podiel judikátov v odvetví obchodné právo v súbore všetkých vyhľadávačoch judikatúr podľa kritéria „objekt práva“

Bibliografické údaje

Meno autora: Jaroslava Dolná

Obor: Právo v podnikaní

Forma štúdia: kombinované štúdium

Názov práce: Rozbor judikatúry vo veci výkladu práva a právnych úkonov

Rok: 2012

Počet strán textu bez príloh: 62

Celkový počet strán príloh: 0

Počet titulov českej literatúry a prameňov: 6

Počet titulov slovenskej literatúry a prameňov: 29

Počet internetových zdrojov: 20

Vedúci práce: JUDr. Ladislav Lekár